

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДААННЕ ЦК КП/Б/Б

№ 8 ЛІСТАПАД 1946

ВЫДАВЕЦТВА ЗВЯЗДА

УСЕНАРОДНАЕ СВЯТА

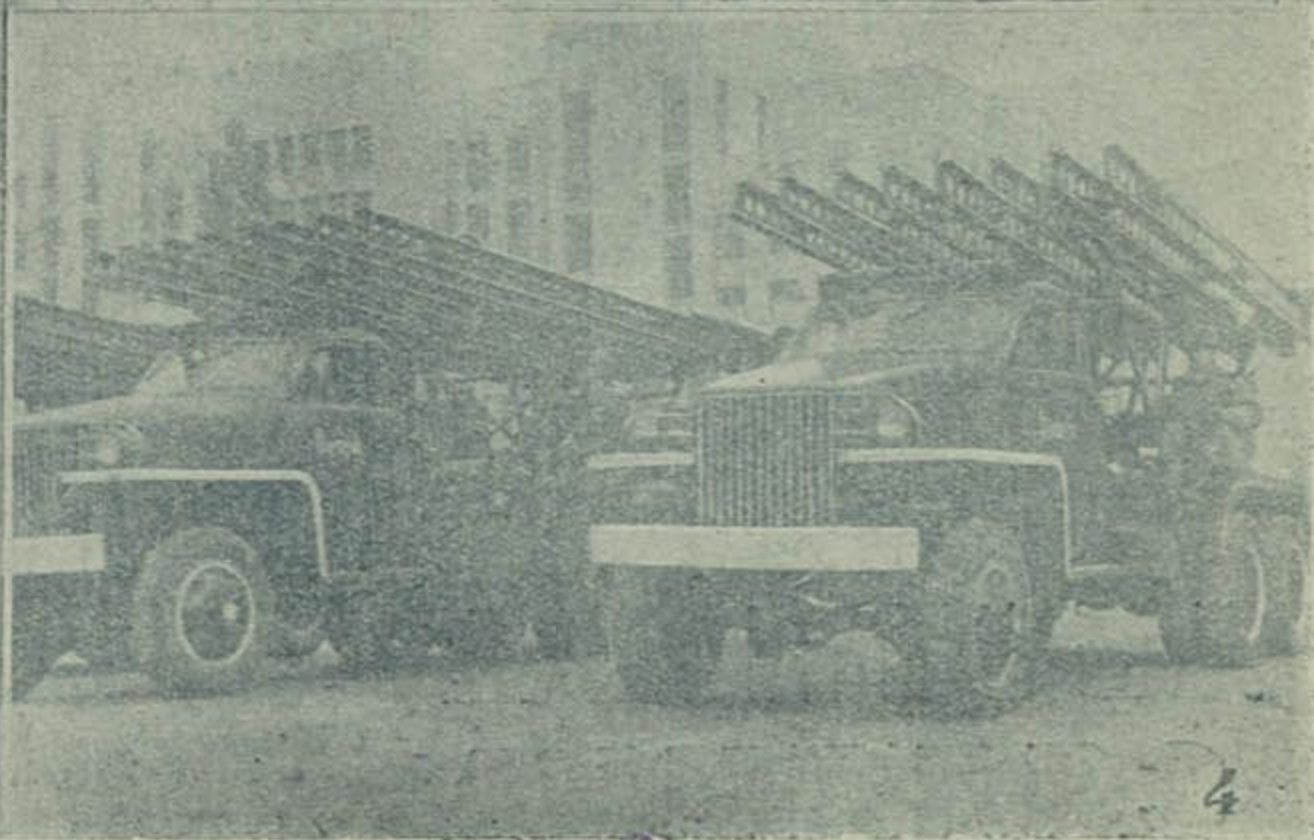
1

3

2

4

Урачыста, радасна святкавалі працоўныя нашай рэспублікі 29-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Беларускі народ разам з усім савецкім народам прадэманстраваў сваю глыбокую любоў і адданасць Радзіме, большэвіцкай партыі, вялікаму Сталіну, сваю рашучасць аддаць усе сілы на выкананне вялікага сталінскага пяцігадовага плана.

6 лістапада ў акруговым Доме афіцэраў адбылося ўрачыстае пасяджэнне Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных сумесна з партыйнымі, грамадскімі арганізацыямі і прадстаўнікамі Савецкай Арміі. Удзельнікі ўрачыстага пасяджэння з незвычайным уздымам прынялі пісьмо таварышу Сталіну. З гарачай сінняй любоўю мінчане расказалі правадыру аб значных поспехах у справе аднаўлення разбуранай ворагам гаспадаркі, якіх дабілася рэспубліка дзякуючы дапамозе саюзнага ўрада, партыі большэвікоў, дзякуючы намаганням усіх працоўных БССР.

7 лістапада на плошчы Леніна парадным маршам прайшлі часці Савецкай Арміі. Затым з музыкай і спевамі на плошчу ступілі шматлікія калоны дэманстрантаў—працоўных сталіцы. На здымках: на парадзе войск і дэманстрацыі ў г. Мінску.

Фота І. Рабіновіча.

На вокладцы: стаханаўка-двухсотніца віцебскай фабрыкі «КІМ» комсамолка Ніна Гаварэн.

Фота А. Дзіглава.

Инд. 1868 п. 64669

ВЫКАНАЕМ СВОЙ АБАВЯЗАК ПЕРАД РАДЗІМАЙ!

Першы год новай сталінскай пяцігодкі на-
пярэдадні заканчэння. Радасныя звесткі ідуць
з фабрык і заводаў, калгаснай вёскі. Гэта
весткі аб усенародным соцьялістычным спа-
борніцтве за дастойнае завяршэнне 1946 года,
за перавыкананне ўзятых абавязацельстваў.

Совецкія людзі інтарэсы Радзімы ставяць
вышэй за ўсё. Гэтая якасць савецкага чалавека
з асаблівай сілай была праяўлена ў Вялікай
Айчыннай вайне. На абарону Радзімы ўзняліся
мільёны людзей, не шкадуючы для перамогі
над ворагам ні крыві, ні самога жыцця свайго.
Гэтая якасць савецкага чалавека з няменшай
сілай праяўляецца цяпер, калі неабходна ў най-
карацейшы тэрмін залячыць раны, нанесеныя
вайной і пераўзыйсці даваенны ўзровень на-
роднай гаспадаркі.

Сакратар ЦК ВКП(б) тав. А. А. Жданаў у
дакладзе аб 29-й гадавіне Вялікай Кастрыч-
ніцкай соцьялістычнай рэвалюцыі на ўрачы-
стым пасяджэнні Маскоўскага Савета 6 ліста-
пада 1946 года сказаў:

«У гісторыі нашай Радзімы не было яшчэ
войн, якія ўнеслі-б так многа квітнеючых ча-
лавечых жыццяў і прычынілі такія нечуваныя
спусташэнні гарадам, сёлам, прамысловасці,
транспарту і сельскай гаспадарцы, як мінулая
вайна. Усякая іншая, нават самая буйная су-
часная капіталістычная дзяржава, пацярпеўшы
такія страты, была-б адкінута на дзесяткі год
назад і ператварылася-б у другарадную дзяр-
жаву. Але з Савецкім Саюзам гэтага не зда-
рылася. З другой сусветнай вайны Савецкі
Саюз вышаў моцным і сільным. У адрозненне
ад капіталістычных дзяржаў наша краіна пе-
райшла да мірнага будаўніцтва без якіх-не-
будзь крызісаў або патрасенняў».

У гэтым факце асабліва пераканаўча праяві-
лася перамога савецкага соцьялістычнага
ладу.

У капіталістычных краінах у сувязі з закан-
чэннем вайны вельмі ўзрасло беспрацоўе.
Мільёны людзей выкідваюцца з прадпрыем-
стваў і пазбаўляюцца работы—крыніцы свай-
го існавання. Якое гэта велізарнае няшчасце!

У нас няма і не будзе беспрацоўя! У нашай
краіне кожны чалавек—мужчына або жанчы-
на—забяспечан работай адпаведна сваім ве-
дам і здольнасцям. Совецкія людзі ведаюць і
даражаць гэтым.

«Совецкія людзі, на чале з камуністычнай
партыяй,—гаварыў таварыш Сталін,—не па-
шкадуюць сіл і працы для таго, каб не толькі
выканаць, але і перавыканаць новую пяцігод-
ку». Гэтыя словы правадыра сталі баявым за-
клікам. Пяцігадовы план развіцця і аднаўлення
народнай гаспадаркі з'яўляецца роднай кроў-
най справай мільёнаў савецкіх людзей.

Выкананне першага года новай сталінскай
пяцігодкі ўнесла вялікія змяненні ў жыццё на-
шай рэспублікі. У строй уступаюць адно за
другім прадпрыемствы. Ужо дае прадукцыю
абутковая фабрыка імя Кагановіча, выпускае
машыны «Гомсельмаш», станкі—віцебскі за-

вод імя Кірава. Гарады і вёскі пакрыліся рыш-
таваннямі новых будоўляў. Паспяхова залет-
вае раны, нанесеныя вайной, сельская гаспа-
дарка рэспублікі.

Для жанчын Савецкай Беларусі, як і для ўся-
го савецкага народа, праца стала справай чэс-
ці, доблесці і геройства. Прачытайце ў нашым
журнале аб рабоце тав. Гардыеўскай з бабруй-
скага завода імя Сталіна. Яшчэ два гады
назад яна была прыбіральшчыцай. Але гэтая
ўжо немаладая жанчына захацела атрымаць
спецыяльнасць—і яна стала токарам. Цяпер
тав. Гардыеўская—адна з лепшых стаханавак
завода. Або Анна Уткіна—звеннявая калгаса
«Першае мая», Гомельскага раёна. Яна пра-
славілася па ўсёй краіне, як знатны бульбавод.
Сёлета яна са сваім звяном вырастціла
ўраджай бульбы ў 4.392 пуды з гектара.—А ў
будучым годзе атрымаем з гектара 6.000 пу-
доў,—гаворыць Анна Уткіна. І гэта—не
хвальба, а абавязацельства, аснова на
прымяненні аграэхнікі, аснова на перава-
зе калгаснага ладу.

Калгас «Чырвоны агароднік», Мінскага
раёна, сабраў у гэтым годзе па 14 цэнтнераў
збожжавых з гектара. У калгасе імя Максіма
Горкага, Мсціслаўскага раёна, звеннявая
Клаўдзія Ермакова сабрала па 148 пудоў яч-
меню з гектара. Гэтых поспехаў дабіваюцца
простыя савецкія людзі, кіруемыя камуні-
стычнай партыяй, натхнёныя вялікімі ідэямі
партыі Леніна—Сталіна.

Калгаснае і аднаасобнае сялянства рэспуб-
лікі ўзяло абавязацельства даць звыш плана
дзяржаве 1 мільён 100 тысяч пудоў хлеба.
Выканаць гэтае абавязацельства—значыць
чэсна выканаць свой абавязак перад Радзі-
май. Вядома, што частка раёнаў СССР у гэ-
тым годзе вельмі пацярпела ад засухі. Кож-
ны пуд хлеба дораг дзяржаве. Многія
калгасніцы і сялянкі-аднаасобніцы з чэсцю
выконваюць свае абавязацельствы. Узяць к
прыкладу Целеханскі раён, Пінскай вобласці.
Тут выкананню гадавога плана хлебнарых-
товак актыўна садзейнічалі жанчыны. Дэле-
гаткі Ірына Ціханчук і Ніча Кручкова аргані-
завалі чырвоны абоз з 22 падвод. Гэты
хлеб быў здан звыш плана. Для сялянск Со-
вецкай Беларусі выкананне плана хлебнарых-
товак і ўзятых абавязацельстваў па звышпла-
навай здачы хлеба дзяржаве з'яўляецца важ-
нейшай патрыятычнай задачай.

Савецкая ўлада, камуністычная партыя і яе
правадыры таварышы Ленін і Сталін адкрылі
жанчынам нашай краіны вялікую дарогу ў
жыццё. Сталінская Канстытуцыя дала жанчы-
не роўныя правы з мужчынам ва ўсіх галінах
палітычнага і гаспадарчага жыцця краіны. Со-
вецкая ўлада дала нашым дзецям магчымасць
вучыцца ў школах і універсітэтах.

Жанчыны Савецкай Беларусі! Аддзякуем
за ўсё гэта сваёй роднай партыі і ўраду ак-
тыўным удзелам у выкананні новай сталінскай
пяцігодкі. З чэсцю выканаем свой абавязак
перад Радзімай!

У прэзідыуме сесіі выканкома Міжнароднай федэрацыі жанчын (злева направа): Мары Клод Вайян Кутур'е (выступае з дакладам), Эжэні Катон (Францыя), Ніна Папова (СССР), Даларэс Ібаруры (Іспанія), Тацяна Кошалева (СССР), Фалькон (Іспанія).

За свабоду, мір і дэмакратыю!

У мінулым месяцы ў сталіцы нашай Радзімы—Маскве адбылася сесія выканкома Міжнароднай федэрацыі жанчын. Гэтая федэрацыя нарадзілася ва Францыі адразу-ж пасля сканчэння другой сусветнай вайны. Прайшоў толькі адзін год, а федэрацыя ўжо яднае звыш 80 мільёнаў жанчын свету. У яе ўступаюць работніцы і вучоныя, сялянкі і артысткі, хатнія гаспадыні і настаўніцы. Не гледзячы на займаемае грамадскае становішча, матэрыяльную забяспечанасць, розніцу ва ўзросце, жанчыны аб'ядналіся для ажыццяўлення пачэсных задач перадавога чалавецтва. Яны змагаюцца супроць цёмных сіл рэакцыі, супроць фашызма, змагаюцца за справядлівы мір і бяспеку народа, за расшырэнне правоў жанчын, за будучае нашых дзяцей.

Цаной незлічоных афяр і пакут заваявалі перамогу свабодалюбівыя народы свету над гітлераўскай Германіяй і імперыялістычнай Японіяй. Неацанімы ўклад у справу заваявання гэтай перамогі ўнеслі жанчыны. Разам з мужчынамі яны змагаліся супроць фашызма. У цяжкіх выпрабаваннях загартоўвалася іх воля да барацьбы. У вызваленчай вайне жанчыны свету прымалі дзейны ўдзел.

На сесію прыбылі пасланцы 18 краін свету. Сярод удзельніц сесіі—жанчыны, якія доўга таміліся ў турмах, жанчыны, якія ў часе вайны засталіся ўдовамі, страцілі сваіх дзяцей. Агульныя пакуты прывялі іх на шлях барацьбы.

Старшыня федэрацыі—доктар фізікі 65-гадовая Эжэні Катон. Яна, як і многія французжанкі, была абурана нечуванымі паводзінамі немцаў у часе акупацыі. Яе сям'я арыштоўвалася гестапа і падвяргалася здзекам.

— Я зразумела,—гаворыць пані Эжэні Катон,—што азначае фашысцкая тыранія і далучалася да жанчын усіх партый і ўсіх слаёў, яднаючых свае сілы для барацьбы з фашызмам.

Генеральны сакратар федэрацыі пані Мары Клод Вайян Кутур'е—маладая французжанка. Яна два гады знаходзілася ў зняволенні ў канцэнтрацыйным лагеры смерці—Асвенцыме. Нядаўна Мары Клод Вайян Кутур'е пабывала ў краінах Лацінскай Амерыкі. Яна расказала прысутным аб цяжкім становішчы насельніцтва ў гэтых краінах, аб масавым захворванні туберкулёзам.

Жана Мерэнс, прадстаўніца з Алжыра, сказала аб жудасным жыцці мусульман. На вуліцах Алжыра на кожным кроку—жабракі, сярод іх многа жанчын і дзяцей. Ад голаду і хвароб (туберкулёза, сіфіліса і трахомы) гінуць тысячы жыхароў.

— 80 процантаў індыйскіх жанчын—непісьменныя,—гаворыць удзельніца сесіі Ханду. Многа жанчын і дзяцей гіне ад голаду.

Аб становішчы неграў у Амерыцы расказвала пані Мейсон Вівіян—член нацыянальнага савета негрыцянскіх жанчын. Неграм прыходзіцца выконваць самую цяжкую работу за нізкую аплату. Негры не маюць аднолькавых правоў з белымі ў карыстанні транспартам. Для іх існуюць асобныя ўваходы і выходы, асобныя прыбіральні і краны для піццывой вады. Існуючыя законы і мясцовыя звычаі ставяць неграў у становішча ніжэйшай істоты. Асабліва цяжка жывецца негрыцянскай жанчыне.

70 процантаў жанчын заняты ў хатняй гаспадарцы і на палявых работах. Рабочы дзень жанчын неабмежаваны. Больніцы і амбулаторыі недаступны негрыцянкам. Для абслугоўвання больш мільёна неграў у штаце Місісіпі ў 1942 годзе мелася толькі 58 негрыцянскіх урачоў. Тысячы негрыцянскіх жанчын раджаюць без усякай медыцынскай дапамогі. Яны не маюць магчымасці ў часе цяжарнасці карыстацца кансультацыямі.

Славенка Віда Томшыч са зброяй у руках у партызанскім атрадзе абараняла сваю радзіму. Фашысты схапілі і расстралялі яе мужа, а Віду прыгаварылі да 25 год турэмнага зняволення. З турмы яна вышла пасля капітуляцыі Італіі. Толькі праз тры гады яна ўбачыла свайго сына, якога пакінула ў чужых людзей чатырохмесячным дзіцем. Цяпер Віда Томшыч з'яўляецца членам югаслаўскага ўрада.

Аб вялікіх стратах, панесеных у часе вайны, гаварыла Яўгенія Прагерава—віцэ-міністр працы Польшчы. Нямецкія акупанты разбурылі больш 300 тысяч дамоў на вёсцы і 400 тысяч у гарадах. Велізарныя матэрыяльныя страты былі нанесены выключна ўсім галінам народнай гаспадаркі. За шэсць год гаспадарання на польскай тэрыторыі гітлераўскія забойцы знішчылі звыш 6 мільёнаў дарослага насельніцтва краіны. Велізарная маса дзяцей страціла сваіх бацькоў. Не гледзячы на матэрыяльныя і фінансавыя цяжкасці, дзяржаўныя органы і грамадскія арганізацыі новай Польшчы аддаюць вялікую ўвагу пытанням выхавання дзяцей. За апошні год створана некалькі соцень дзіцячых дамоў, павялічана колькасць дзіцячых пляцовак, каля 80 тысяч дзяцей-сірот знаходзіцца на патраніраванні.

Сярод прысутных на сесіі—вядомая ўсяму свету палкі барацьбіт за шчасце іспанскага народа Даларэс Ібаруры. З трыбуны сесіі Даларэс заклікала жанчын да актыўнага і дзейнага ўдзелу ў антыфранкіскай барацьбе. Яна гаварыла аб рашучасці мільёнаў жанчын, аб'яднаных федэрацыяй, няспынна змагацца супроць усякіх спроб парушэння дэмакратыч-

ных правоў народа, змагацца супроць рэакцыі, фашызма.

Прайшоўшая сесія яшчэ раз паказала вялікую згуртаванасць жанчын, іх адзінства і гатоўнасць да барацьбы. Упершыню ў гісторыі жаночы рух валодае перадавой і магутнай міжнароднай арганізацыяй, якая адыграе вялікую ролю ў справе ўмацавання дэмакратыі і міру.

Работа сесіі адбывалася ў абстаноўцы поўнага ўзаемаразумення ўсіх дэлегатаў. Абмеркаванне пытанняў узаемаадносін з арганізацыяй Аб'яднаных Нацый, аб бяспраўным становішчы жанчын Грэцыі і франкіскай Іспаніі і іншых знаходзіла адзінадушнае падтрыманне ўсіх прысутных.

Вялікім аўтарытэтам на сесіі карысталася дэлегацыя савецкіх жанчын. З любоўю і надзеяй глядзелі на яе прадстаўніцы жанчын свету. Адкрываючы сесію, пані Эжэні Катон сказала: «Вялікая радасць і вялікая чэсць для мяне адкрыць сесію выканаўчага камітэта, у самым сэрцы вялікай краіны, якая прыняла слаўны і рашаючы ўдзел у перамозе над фашызмам і якая цяпер цалкам прысвячае свае сілы барацьбе за ўстанаўленне справядлівага і працяглага міру».

Пані Жана Мерэнс, прадстаўніца з Алжыра, выступае на сесіі.

СЯРГЕЙ МІРОНАВІЧ КІРАЎ

М. МІХАЙЛАВА

1-га снежня 1934 года быў зла-
дзейска забіты Сяргей Міронавіч Кі-
раў. Найміты трацкіска-зіноўеўскай
банды, агідныя вораты партыі і на-
рода абарвалі жыццё выдатнага ча-
лавека, палкага патрыёта, вялікага
грамадзяніна нашай эпохі, чыё жыц-
цё і дзейнасць былі да канца адданы
барацьбе за народ, за яго лёс, за вя-
лікае светлае будучае роднай зямлі.

Сяргей Міронавіч Кіраў (Костры-
каў) нарадзіўся 27 сакавіка 1886
года, у маленькім гарадку Уржуме,
які загубіўся ў балотах паўночнай
украіны Расіі. Цяжкім і суровым
было дзяцінства яго. У чатыры гады,
застаўшыся без бацькі, а ў сем год—
круглай сіратой, Сярожа Кострыкаў
вельмі рана пазнаў гора, знявагі і
галечу. Сваім цікавым розумам ён
ужо ў дзяцінстве зразумеў розніцу ў
становішчы і лёсе людзей. «Багатым
усё можна, ім усе багацці жыцця,
а беднякам — толькі нястача, толькі
знявагі і ўніжэнні», — часта гаво-
рыў ён.

Будучы вучнем Казанскага ніжэй-
шага механічна-тэхнічнага вучы-
лішча (1901—1904 гг.), Кіраў
(Кострыкаў) прымае самы гарачы
ўдзел у рэвалюцыйным руху студэнцтва. У самыя пя-
рэдадзень рэвалюцыі 1905 года ён, скончыўшы вучы-
лішча, едзе ў Томск. Гэта ўжо быў рэвалюцыйна на-
строены юнак. Сяргей Кострыкаў становіцца членам
большэвіцкай групы томскай сацыял-дэмакратычнай
арганізацыі, вядзе актыўную рэвалюцыйную дзей-
насць.

Рэвалюцыйная падпольная дзейнасць маладога
Кірава часта перарываецца арыштамі, ссылкамі, але
ўсё гэта яшчэ больш загартуе волю большэвіка, кі-
раўніка і важака мас. Гады турмаў і ссылак ён выка-
рыстоўвае на ўпорную вучобу, а, вызваліўшыся, з яшчэ
большым запалам арганізуе рэвалюцыйную дзейнасць у
радзе гарадоў, дзе даводзілася яму жыць або скры-
вацца ад праследванняў царскага ўрада. Кіраў стано-
віцца прафесіянальным рэвалюцыянерам, арганізатарам
рэвалюцыйнай барацьбы вялікага маштаба.

Выдатнай старонкай у гісторыю рэвалюцыйнай
барацьбы ўвайшла дзейнасць Сяргея Міронавіча
Кірава на Паўночным Каўказе і ў Закаўказзі. Пасля
паражэння Першай рускай рэвалюцыі 1905 года, у
цяжкую пару чорнай рэакцыі і царскага сваволля
Кіраў на Паўночным Каўказе аднаўляе разгромленыя
большэвіцкія арганізацыі, устанаўляе сувязі з рабо-
чымі друкарні, чыгуначных майстэрняў, праз старонкі
мясцовай газеты «Терек» пад псеўдонімам «Кіраў»,
які за ім захаваўся на ўсё жыццё, выкрывае палітыку
царскага самадзяржаўя.

У 1914 годзе Кіраў вядзе непрымірную барацьбу
з меншавікамі, эсэрамі, абараняючы і адстойваючы

С. М. Кіраў.

ленінскі лозунг «ператварыць вайну імперыялістыч-
ную ў вайну грамадзянскую». У дні лютаўскай бур-
жуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі 1917 года ён вы-
крывае здрадніцкую ролю меншавікоў і эсэраў ва
Владзікаўказскім савеце рабочых і салдацкіх дэпута-
таў, раскрывае буржуазную сутнасць Часовага ўрада,
заклікае і арганізоўвае масы на барацьбу за проле-
тарскую, сацыялістычную рэвалюцыю, за савецкую
ўладу — уладу рабочых і сялян.

Пачалася грамадзянская вайна. Маладая рэспубліка
Саветаў знаходзілася ў калыцы інтэрвентаў і ўнутра-
най контррэвалюцыі. У гэтыя рашаючыя гады, калі
стаяла пытанне не на жыццё, а на смерць, партыя
большэвікоў даручае С. М. Кіраву вялікія, надзвычай
складаныя палітычныя, гаспадарчыя і стратэгічныя
задачы. У неймаверна цяжкіх ваенных умовах Кіраў
арганізуе матэрыяльную і баявую дапамогу часцам
Чырвонай Арміі, якія змагаліся супроць Дзянікіна,
арганізуе работу ўсіх ваенных і грамадзянскіх аргані-
зацый Астрахані, устанаўляе рэвалюцыйны парадак,
арганізуе сувязь і дапамогу камуністам, працуючым у
падполлі Закаўказзя, партызанам у тылу Дзянікіна,
падаўляе контррэвалюцыйныя мяцежы, аказвае да-
памогу сем'ям загінуўшых і пацярпеўшых ад мяцежу.
У самыя крытычныя моманты Сяргей Міронавіч не
ведаў хістанняў, сваю страсць і веру ўмеў усяляць
другім, усюды паспяваў, усіх бадзёрыў, заражаў аса-
бістым прыкладам.

С. М. Кіраў быў сапраўдным трыбунам рэволю-
цыі, самым папулярным і любімым прамоўцам. Яго

палкія прамовы, простая і зразумелая самым шырокім масам мова, тэмперамент рэволюцыянера ўзнімалі працоўныя масы, запальвалі іх на барацьбу.

1924 год. Ворагі партыі і савецкага народа—трацкісты і зіноўеўцы выступілі з паклёпам на партыю, на яе правадыроў, супроць ленінскага плана пабудовы соцыялізма ў нашай краіне. Сяргей Міронавіч Кіраў у ліку іншых загартаваных дзеячоў большэвіцкай партыі, па даручэнню Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) едзе ў Ленінград, выступае на заводах і фабрыках, выкрывае перад пролетарыятам Ленінграда здрадніцкую сутнасць буржуазных наймітаў, трацкістаў і зіноўеўцаў. Ён адразу стаў душой і нязменным кіраўніком большэвікоў і працоўных горада Леніна.

У краіне пачаліся годы бурнага соцыялістычнага будаўніцтва. Ленінскія вялікія прадначартанні пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна пачалі ператварацца ў жыццё. Сяргей Міронавіч Кіраў, стоячы на чале партыйнай арганізацыі горада Леніна падмае і рашае буйнейшыя задачы, вызначаючы поспехі нашай краіны ў справе індустрыялізацыі і пабудовы соцыялізма.

Не было такога ўчастка народна-гаспадарчага жыцця, дзе-б не адчувалася накіроўваючая воля геніяльнага і мудрага кіраўніка, арганізатара-большэвіка. Асабліва вялікую ўвагу ўдзяляў Сяргей Міронавіч умацаванню абароннай магутнасці нашай краіны. Сваймі поспехамі ў Вялікай Айчыннай вайне, і не ў малой ступені, Савецкая Армія і Ваенна-Марскі Флот абавя-

заны Кіраву. Гэта яго непахісная воля і гераізм сказаліся ў людзях горада-героя, мужа выстаяўшага варажую блакаду і перамогшага голад, холад, вайну! Гэта з іменем Кірава абараняўся, наступаў і перамог Ленінград! Гэта збыліся яго прарочыя словы:

«Няхай ведаюць усе, хто хоча напавіць свае безнадзейныя справы за кошт Савецкага Саюза, што мы здолеем арганізаваць поўны разгром праціўніка».

Кіраў страсна любіў жыццё, народ. Колькі ўвагі, бацькоўскай пеплыні і клопатаў праяўляў ён аб патрэбах людзей! І гэта зразумела. Заветнай мэтай Міронава было зрабіць жыццё працоўных вясёлым і радасным, гэтай мэце было падпарадкавана яго кіпучае жыццё і дзейнасць.

У самым росквіце творчых сіл абарвалася цудоўнае жыццё палкага арганізатара, стойкага большэвіка, вялікага грамадзяніна. Міронава быў забіты з-за вугла, куляй прадажнага фашысцкага найміта. Цяжкую ўтрату панеслі партыя і ўся краіна. У адказ на зладейскае забойства Сяргея Міронавіча Кірава савецкі народ яшчэ шчыльней згуртаваўся вакол партыі Леніна—Сталіна, верным сынам якой быў незабыўны Кіраў. Народ свята шануе памяць аб Сяргее Міронавічу Кіраве. Яму, незабыўнаму, збудаваны велічныя помнікі, яго светлае імя з гонарам носяць заводы, фабрыкі, вуліцы многіх савецкіх гарадоў. Кіраў наўвекі праслаўлен у песнях і былінах народных. Светлы, вечна жывучы вобраз Міронава будзе ў вятках натхняць будучыя пакаленні на новыя і моцныя перамогі.

Кабінет у Смольным

М. БАРЫСАУ

У Ленінградзе, у Смольным, ёсць незвычайны пакой. У ім пабывалі тысячы савецкіх людзей. Гэты пакой—кабінет С. М. Кірава.

Усё ў гэтым пакоі нагадвае аб яго гаспадару, аб любімым Сяргее Міронавічу. Усё тут размешчана дакладна так, як было пры Кіраве. Таксама, як і пры ім, падтрымліваецца чыстата і парадак, акуратна раскладзены рэчы на стале. І часам здаецца, што Сяргей Міронавіч толькі на час вышаў з кабінета, і што вось зараз адчыняцца дзверы, увойдзе ён і ўсміхнецца цёпла і ветліва, як мог усміхацца толькі Кіраў.

Але лісток настольнага календара, раскрытага яго рукою 1-га снежня 1934 года, і гадзіннік, які спынен у тую цяжкую хвіліну, будуць вечна нагадваць аб страшэнным злачынстве, зробленым тут.

Кабінет С. М. Кірава перш за ўсё здзіўляе сваёй скромнасцю. Тут няма нічога лішняга. Дзверы ў кабінет адчыняліся прама з калідора. Ля сцяны справа стаіць вялікі пісьмовы стол, побач маленькі столік і этажэрка з усялякімі тэхнічнымі даведнічкімі, слоўнікамі і адрасамі. Мэбля ў пакоі—мяккая для наведвальнікаў; сам-жа Сяргей Міронавіч заўсёды сядзеў у простым жорсткім крэсле. На сценах—партрэт таварыша Сталіна і 2—3 любімых карціны, з іх цэнтральнае месца займае «Расстрэл 26 бакінскіх камісараў». Вось і ўся абстаноўка.

Перш за ўсё кідаецца ў вочы пісьмовы стол Кірава. І міжвольна ўзнікае пытанне: што гэта—стол партыйнага кіраўніка або будынага вучонага? Бадай, і тое і другое. На абшывым stole ў пэўным парадку рас-

кладзены і расставлены кавалкі метала, колбы, прабіркі з нейкай вадкасцю і т. д.

Ленінградцы беззаветна любілі Кірава. І кожны раз, калі яны дабіваліся вытворчай перамогі, спышаліся падаваць ёю свайго Міронава. Рабочыя Кіраўскага заводу асвоілі вытворчасць новага віду прадукцыі—руднічнага рэльса—і мініятурны кавалак гэтага рэльса яны паслалі ў Смольны. Сяргей Міронавіч змясціў яго ў сябе на стале. Па ініцыятыве тав. Кірава ленінградскі завод дакладнай механікі пачаў выпускаць айчыныя лагарыфмічныя лінейкі, завод пластымас—ткацкія чаўнакі з пластымасы, завод боепрыпасаў удасканаліў выпуск снарадаў. Узоры гэтай прадукцыі размешчаны на стале. Тут-жа стаіць прыгожы чарнільны прыбор з чырвонага граніта—падарунак Кіраву ад працоўных Азербайджана. Побач з пісьмовым—столік з тэлефоннымі апаратамі. Па аднаму з гэтых апаратаў Кіраў на прамому проваду размаўляў з таварышом Сталіным і другімі кіраўнікамі партыі і ўрада.

Ля сцяны стаіць акружаны кветкамі п'едэстал. На ім пад шкляным каўпаком маска з твару С. М. Кірава.

У незабыўны дзень 1-га снежня 1934 года Сяргей Міронавіч Кіраў рыхтаваўся да выступлення перад актывам ленінградскай партыйнай арганізацыі аб выніках лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б), які толькі што скончыўся. На стале засталіся лісткі паперы з накідамі плана даклада, а на іх аловак, якім пісаў Кіраў. Сяргей Міронавіч вышаў з кабінета, і ў калідоры яго напаткала пушчаная з-за вугла куля агіднага трацкіска-зіноўеўскага забойцы.

Народны паэт

Л. ФІГЛОУСКАЯ

Нядаўна споўнілася 40 год літаратурна-творчай дзейнасці народнага паэта Беларусі, аднаго з самых выдатных пісьменнікаў нашага часу, Якуба Коласа.

Якуб Колас выступіў у літаратуры ў гады першай буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі як барацьбіт за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне свайго народа.

Дарэволюцыйныя вершы Якуба Коласа — жывыя сведкі смутку і гора — насычаны музыкай гневу і помсты. Ужо ў раннях вершах ён выступае ў ролі паэта-трыбуна, грамадзяніна-барацьбіта за свабоду сваёй Радзімы, за новую вясну ў жыцці народа.

Ідэалам паэта была свабодная Радзіма. Пісьменнік-рэвалюцыянер не пераставаў змагацца за праўду супроць няволі і прыгнечання, за чалавечнасць супроць мракабесся і тыраніі. Паэт усведамляў, што шлях народа да лепшага будучага ляжыць праз непрыміруемую барацьбу з сацыяльным злом.

Якуб Колас верыў у свабодную і ўсёперамагаючую сілу працы, розуму і прагрэса, у перамогу рэвалюцыйнай праўды і справядлівасці.

«Адно мы добра ведзем:
Хоць вечна мы блукаемся,
А ўсё-ж такі хоць некалі
А праўды дашукаемся». («Наша возьме!»)
Паэт не памылўся. Адбылася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, і народы Расіі знайшлі рэвалюцыйную праўду і шчасце.

У паслярэволюцыйны час паэт скончыў свае лепшыя паэмы «Новая зямля» і «Сымон музыка».

Пабудаваная на аўтабіяграфічным матэрыяле паэма «Новая зямля» па паказу рэчаіснасці — велічнай панараме быту, багаццю характараў беларускай прыроды, рознастайнасці створаных вобразаў-тыпаў і глыбіні раскрыцця псіхалогіі герояў — з'яўляецца сапраўды энцыклапедыяй беларускага жыцця канца XIX і пачатку XX стагоддзяў.

«Сымон музыка» напісан у іншым плане. Гэта — твор вялікай паэтычнай сілы. «Сымон музыка» — шэдэўр беларускай паэзіі, дзе з найвялікшай мастацкай праўдзівасцю і глыбінёй раскрыта нацыянальны характар роднага народа.

Побач з паэзіяй Якуб Колас працуе і ў галіне прозы. Ён піша першы сацыяльны раман «У Палескай глушы» ў двух частках. У творы паказваецца жыццё правінцыяльнай інтэ-

лігенцыі, запатрабаванні народных мас, пераважна сялянства ў пачатку XX стагоддзя.

Якуб Колас напісаў аповесць «На прасторах жыцця», прысвечаную жыццю нашай гераічнай моладзі, якая ў выніку сацыялістычнай рэвалюцыі выходзіць «на шырокія прасторы жыцця».

Буйным дасягненнем на шляху творчага развіцця Коласа з'яўляецца гістарычная аповесць «Дрыгва», якая перакладзена на многія мовы народаў СССР і карыстаецца шырокай папулярнасцю ў савецкага чытача. Тэма аповесці — партызанскі рух на Беларусі ў гады грамадзянскай вайны.

Аповесць «Дрыгва» — выдатнейшы твор беларускай літаратуры, актуальнае значэнне якога ў часы Вялікай Айчыннай вайны яшчэ больш узмацнілася.

Народны пісьменнік Якуб Колас звязаў сваё жыццё і працу з вялікімі ідэямі партыі Леніна — Сталіна і аддае свой мастацкі талент справе сацыялізма. Паэт вялікага палітычнага тэмперамента і пачуцця — ён адгукаецца на ўсе значныя падзеі ў краіне.

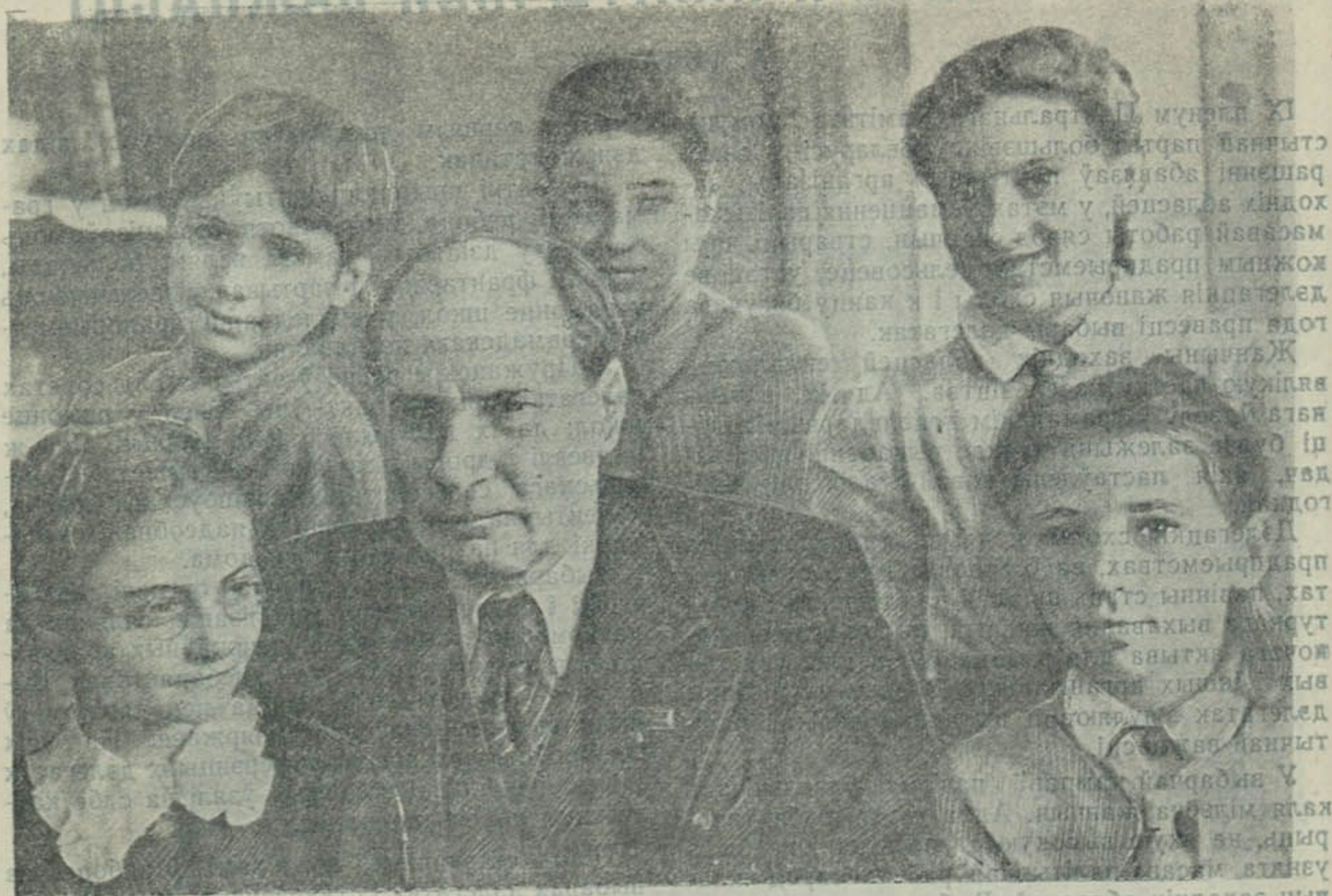
За час вайны вышлі з друку зборнікі яго вершаў: «Радзіме», «Правадыру», «Адпомсцім», «Голас зямлі», паэмы «Суд у лесе», «Адплата». Асноўная ідэя, якая яднае творы Коласа ваеннага часу, — ідэя патрыятызма. У іх перададзена нязмерная сіла пачуцця адданасці Радзіме. Вобраз сацыялістычнай Радзімы ў творах ваеннага перыяду выступае ў адзінстве з вобразам вялікага Сталіна.

Многа душэўных песень прысвяціў Колас воінам Савецкай Арміі, народным месціўцам, «багатырам святой зямлі». Адным з першых адгукнуўся ён і на вялікую творчую працу народа па аднаўленню народнай гаспадаркі, разбуранай немцамі.

Цяжка пераацаніць значэнне Якуба Коласа ў гісторыі беларускай літаратуры. Пісьменнік — класік, адзін з аснвальнікаў сучаснай беларускай літаратуры і сучаснай беларускай літаратурнай мовы, аснвальнік палітычнай лірыкі, аўтар першага сацыяльнага рамана, першых манументальных твораў у беларускай літаратуры.

Колас — вялікі пісьменнік-патрыёт, змагар за яшчэ лепшае будучае свайго народа, за далейшы росквіт сацыялістычнай Радзімы.

Савецкі ўрад і партыя высока ацанілі дзейнасць паэта, прысвоіўшы яму званне лаўрэата Сталінскай прэміі і ўзнагародзіўшы ордэнамі Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Вучаніцы школы № 2 г. Мінска ў гаснях у Якуба Коласа.

Любімы пісьменнік

Вывучаючы біяграфію Якуба Коласа, чытаючы яго творы, мы вучымся ўпорна дабівацца сваёй мэты, смела змагацца з цяжкасцямі, вучымся любіць нашу родную краіну. З цудоўнай сілай і мастацкім майстэрствам раскрываюць творы Коласа перад намі характары прыроды, з глыбокім лірызмам паказаны ў іх палі, лугі, рэчкі роднай Беларусі. Гэтая лірычная афарбоўка надае творам Коласа надзвычайную прыгожасць, вабіць сэрца чытача.

Глыбска хвалюе нас любоў Коласа да роднай Беларусі, да беларускага народа. Ён насытаны ўсе творы паэта, і яна надае ім магутную сілу, якая пранікае ў самую душу чытача, моцна кранае яго сэрца.

Царызм душою народныя таленты, не даваў ім магчымасці развівацца. Але пад жудасным прыгнётам абуджалася свядомасць народа, і таленавітыя людзі сілаю свайго мастацтва садзейнічалі яе абуджэнню. Гэ-

тая тэма знайшла адлюстраванне ў паэме «Сымон музыка».

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя ажыццявіла мары народа — і ў песнях Коласа загучэла радасць, падзяка большэвіцкай партыі, якая прывяла народ да шчасця, у іх адлюстравалася любоў народа да вялікага Сталіна. Ужо не смуткам аб беднай і загнанай Беларусі, а гордасцю за Савецкую Радзіму поўніліся яго творы.

Асабліва ярка выразілася любоў Якуба Коласа да Радзімы, калі фашысцкія захопнікі прыйшлі на Беларусь, руйнуючы гарады і вёскі, катуючы беларускі народ. Паэт цяжка перажывае разлуку з родным краем, разам з народам нясе гора і боль.

«Чымганскія бысы напоўнены мірам,

На горах заснуў першабытны спакой.

А ў беднай краіне гаротнай маёй Кроў, гора і слёзы расходзяцца вірам,

Эх, горы і скалы, даліны і кручы,
І ты, нерухома магутны Чымган!
Не злезіце сэрца майго вы ад раі
І боль мой не спішыце едкі,

п'якучы».

Але заўсёды ў творах ваеннага часу гучыць, побач са смуткам аб няшчасцях народа, упэўненасць у перамозе Савецкага Саюза над ворагам, упэўненасць у перабыцці фашыстаў:

«Веру, веру ўсёй душою:

Рухне сіла чым,

І высока над зямлёю

Сцяг падымем мы».

Калі адгрымелі гарматы і Чырвоная Армія скончыла свой пабеданосны паход, паэт зноў вярнуўся на родную зямлю і радуе нас новымі песнямі аб шчасці мірнага жыцця.

Мы, вучаніцы 2-й сярэдняй жаночай школы, разам з усім народам вітаем дарагога юбіляра і жадаем яму здароўя і доўгіх год творчай працы на славу нашага народа.

Г. МАРКАВА, Т. ХАДЫНСКАЯ.

СПРАВА ВЯЛІКАЙ ПАЛІТЫЧНАЙ ВАЖНАСЦІ

А. ФЕДАСЮК

IX пленум Цэнтральнага Камітэта камуністычнай партыі большэвікоў Беларусі ў сваім рашэнні абавязаў партыйныя арганізацыі заходніх абласцей, у мэтах узмацнення палітыка-масавай работы сярод жанчын, стварыць пры кожным прадпрыемстве, сельсавеце, установе дэлегацкія жаночыя сходы і к канцу бягучага года правесці выбары дэлегатак.

Жанчыны заходніх абласцей складаюць вялікую частку насельніцтва. Ад іх актыўнага ўдзелу ў грамадскім і гаспадарчым жыцці будзе залежыць хуткае выкананне тых задач, якія пастаўлены новай сталінскай пяцігодкай.

Дэлегацкія сходы жанчын, ствараемыя на прадпрыемствах, ва ўстановах і пры сельсаведах, павінны стаць школай палітычнага і культурнага выхавання жанчын, вырошчвання жаданага актыва для работы ў савецкіх гандлёвых і іншых арганізацыях. Вось чаму выбары дэлегатак з'яўляюцца пытаннем вялікай палітычнай важнасці.

У выбарчай кампаніі павінна ўдзельнічаць кожная мільёна жанчын. Адна гэтая лічба гаворыць, на якую высокую ступень павінна быць узнята масава-палітычная работа сярод жанчын заходніх абласцей. Выбары дэлегатак павінны арганізаваць жанчын, прыцягнуць іх да палітычнага і грамадскага жыцця.

Можна падвесці некаторыя вынікі правадзімай работы па выбарах дэлегатак. Ва многіх месцах значна ажывілася палітычная работа сярод жанчын. На сходах, прысвечаных выбарам, ставіліся даклады аб новым пяцігадовым плане аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі краіны на 1946—1950 гг., аб ролі жанчын Савецкага Саюза ў сацыялістычным будаўніцтве, а таксама растлумачвалася роля дэлегацкіх сходаў у справе выхавання і падрыхтоўкі жанчын да актыўнага ўдзелу ў палітычным і гаспадарчым жыцці.

Па ўсіх заходніх абласцях у выбарах дэлегатак прынялі ўжо ўдзел звыш 200 тысяч работніц, сялянак і служачых. Выбрана 18.187 дэлегатак. Сходы праходзяць на высокім палітычным узроўні. На іх актыўна выступаюць жанчыны — удовы загінуўшых франтавікоў, многадзетныя мацеры, актывісткі сельсаветаў. Дэлегаткамі выбіраюцца лепшыя работніцы, служачыя і сялянкі, настаўніцы і медработнікі.

На мясакамбінаце гор. Маладзечна ў склад дэлегатак выбраны работніцы Янушкевіч, Сяляўка і Жыткевіч, якія выконваюць план на 180—185 процантаў; у вёсцы Агароднікі, Высакоўскага раёна, выбрана Місюк Вера, жонка былога старшыні сельсавета, якога немцы расстралялі; у вёсцы Косічы, Тэльманаўскага сельсавета, Брэсцкага раёна, — многадзетная маці Піваварук Фядора Нікалаеўна. Дэпутат Данілавіцкага сельсавета, Полацкай вобласці, Поздняк Елена — лепшая актывістка сяла. Яе

ўдзастак першым разлічыўся па ўсіх відах дзяржпаставак.

Дэлегаткі прымаюць актыўны ўдзел у грамадскай рабоце. Яны ахвотна арганізуюць дапамогу дзіцячым дамам, яслям, больніцам, удовам франтавікоў і партызан, удзельнічаюць у рамонце школ, у абследванні прадпрыемстваў грамадскага харчавання.

У Пружанскім раёне ў чатырох сельсаведах дэлегаткі прынялі актыўны ўдзел у рамонце школ; да іх далучылася 245 жанчын. Яны-ж падвезлі і дровы для школ. Актывісткі Сухапольскага сельсавета, Шарашоўскага раёна, калектыўна вывезлі сена з падсобнай гаспадаркі для патрэб дзіцячага дома.

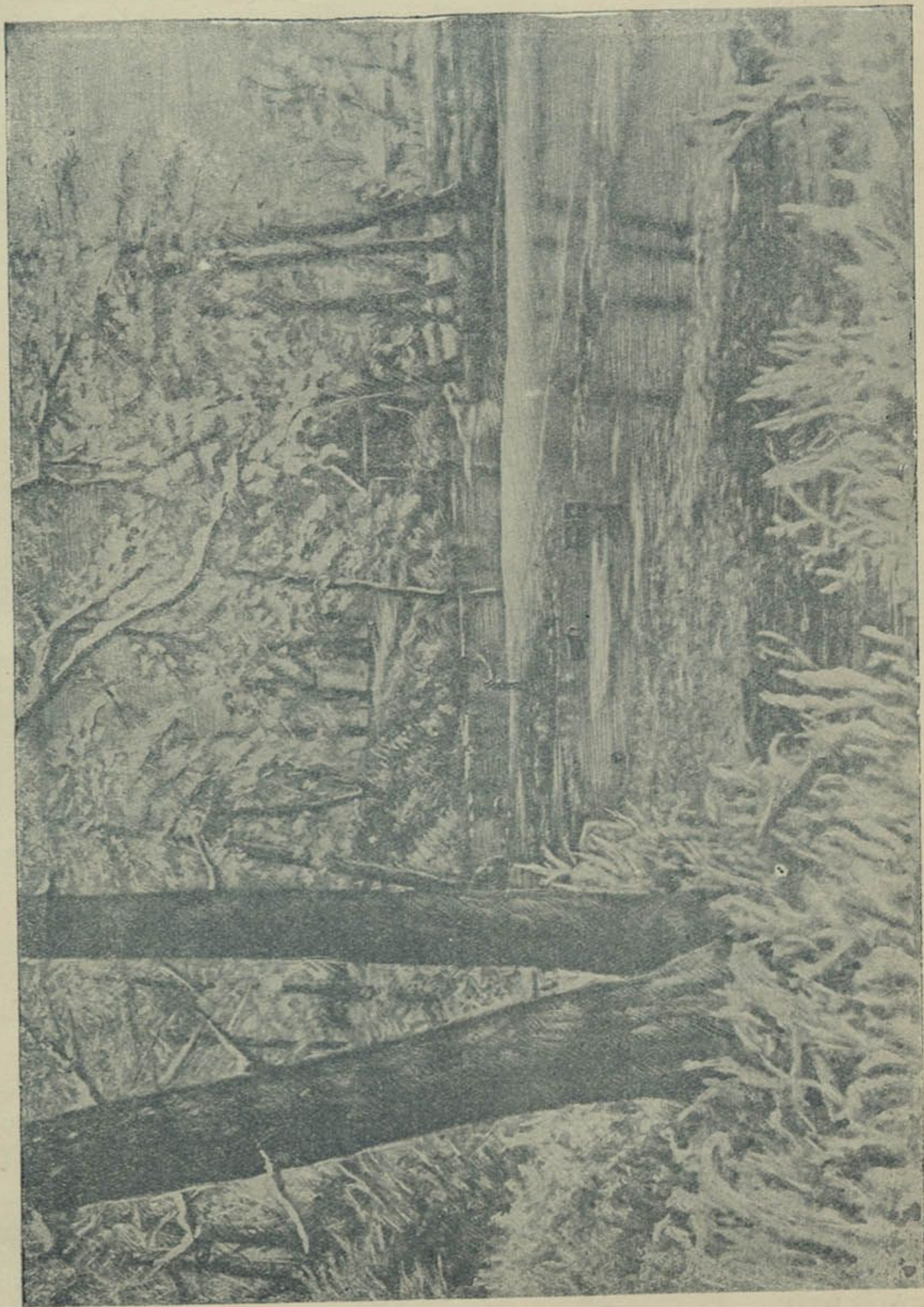
Выбары дэлегатак у значнай ступені садзейнічалі і садзейнічаюць мабілізацыі сялянак на датэрміновае выкананне дзяржаўных абавязацельстваў, у першую чаргу хлебапаставак. Выбраныя дэлегаткі з'яўляюцца перадавікамі ў выкананні хлебапаставак дзяржаве. На ўсіх прайшоўшых раённых канферэнцыях дэлегатак Пінскай вобласці жанчыны ўзялі на сябе канкрэтныя абавязацельствы.

Побач са значнымі поспехамі ў рабоце па выбарах дэлегатак і стварэнню дэлегацкіх сходаў ёсць яшчэ недахопы. У радзе раёнаў заходніх абласцей да выбараў дэлегатак падыйшлі фармальна: выбары правялі, а дэлегацкія сходы яшчэ не аформілі; дэлегаткі часта не ведаюць, чым павінны займацца дэлегацкі сход у цэлым і самі яны ў прыватнасці.

Неабходна хутчэй ліквідаваць усе наяўныя недахопы па разгортванню палітыка-масавай работы сярод жанчын заходніх абласцей, па выбару дэлегатак і стварэнню дэлегацкіх сходаў. За выбары дэлегатак і работу дэлегацкіх сходаў адказны ў першую чаргу партыйныя арганізацыі і аддзелы па рабоце сярод жанчын. Яны павінны быць звязаны з дэлегацкімі сходамі, ведаць, як яны працуюць, у чым ім дапамагчы. Кожны дэлегацкі сход павінен мець свой план работы як па разгортванню палітыка-асветнай работы сярод жанчын, так і па палепшанню матэрыяльна-бытавых і культурных умоў жанчын, па палепшанню дапамогі многадзетным і адзінокім мацерам, дзецям-сіротам, па арганізацыі работы дэлегатак у камісіях пры сельсаведах, у культурна-асветных і іншых гуртках, у рабоце кааперацыі, прадпрыемстваў грамадскага харчавання і інш.

На чале дэлегацкага схода трэба паставіць такіх жанчын, якія здолелі-б гэту работу зрабіць цікавай і поўнацэннай. Дэлегацкія сходы павінны стаць сапраўднай школай выхавання жанчын.

Работа сярод жанчын заходніх абласцей з'яўляецца ўдзячнай работай. Яе трэба не толькі палітычна ацэньваць, але і палюбіць, і поспех будзе забяспечан.

Замарзкі.

Фотоэцюд А. ЛЕАНІДАВА.

НА

Няда
ферэнц
раёнаў
вісткі,
важней
удзеле
на адн

Адна
сваіх
ўсіх ж
пыю.

Усп
адзекі
яны г
цавац
ўлада
вана

Пра
ладамі
закліка
ходныя
новай
рылі
церы
дзяржа
10.38

сёнеш
жаве,
на ка
на, та
гадце

«Гд
Вра
Всё,
Где
Гор
Зар
И
Нав
Как
Воз
По
Как
И
Мно
Мно
Всё
Всё
И
Ну
Но
На
Всё
На
По
Всё
Ст
Ж
П

НА ПЕРШАЙ АБЛАСНОЙ КАНФЕРЭНЦЫІ ДЭЛЕГАТАК

Нядаўна ў Пінску адбылася першая абласная канферэнцыя дэлегатак. Сюды сьпіліся і з'ехаліся з усіх раёнаў вобласці—работніцы-стаханаўкі, сялянкі-актывісткі, жанчыны старыя і маладыя для абмеркавання важнейшага пытання ў жыцці нашай краіны—аб удзеле жанчын у выкананні новага пяцігадовага плана аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі.

Адна за другой паднімаліся на трыбуну дэлегаткі і ў сваіх хвалюючых, гарачых прамовах выказвалі думкі ўсіх жанчын, ад імя якіх яны прыбылі на канферэнцыю.

Успамінаючы сваё цяжкае мінулае—жабрацтва, адзекі польскіх паноў, беспрасветную цемру, невучтва, яны гаварылі аб найвялікшым шчасці жыццё і працаваць у такой краіне, як Савецкі Саюз, дзе ўся ўлада належыць працоўным, дзе назаўсёды ліквідавана эксплуатацыя чалавека чалавекам.

Прамовы дэлегатак былі насычаны бліскучымі прыкладамі самаадданай працы на карысць Айчыны. Яны заклікалі не спыняцца перад цяжкасцямі, ісці на неабходныя афяры для дасягнення задач, намечаных у новай пяцігодцы. Удзельніцы канферэнцыі многа гаварылі пра вялікія клопаты савецкай улады аб мацеры і дзецях. Толькі за 1945 г. па Пінскай вобласці дзяржава выплаціла многадзетным і адзінокім мацерам 10.389 тысяч рублёў.

— Няма ў нас больш важнай і пачэснай задачы на сёнешні дзень, як арганізацыя закупкі хлеба дзяржаве,—пачынае сваю прамову першая з выступаючых на канферэнцыі сялянка вёскі Паселічы, Пінскага раёна, тав. Журбіна.—Багацце нашай краіны—гэта багацце нашага народа, наша жыццё, наша шчасце. За

радаснае, шчаслівае, свабоднае жыццё чэснай працай аддзякуем савецкай уладзе, вялікаму Сталіну.

— Ад галечы і жабрацтва,—гаворыць калгасніца сельгасарцелі «17 верасня» Е. Трухановіч,—нас выраставаў калгас. Ён прынёс заможнае жыццё ў нашы хаты. На кожны працадзень у гэтым годзе мы атрымалі па 6 кілограмаў збожжа і па 15 кілограмаў бульбы. Я ўдава, маю трох дзяцей, якія будуць поўнасяцю забяспечаны хлебам. Няма больш трывогі аб заўтрашнім дні. Мы ўпэўненыя глядзім у будучыню. Дружная калгасная праца—вось крыніца нашага заможнага жыцця.

Работніца пінскага фанерна-запалкавага камбіната тав. Слуцкая расказвае канферэнцыі аб напружанай, самаадданай працы жанчын па аднаўленню камбіната, аб соцсаборніцтве за датэрміновае выкананне планаў першага года новай сталінскай пяцігодкі.

З асаблівай увагай і інтарэсам была праслухана прамова 53-гадовай сялянки з вёскі Хвораства, Ленінскага раёна, Домны Мароз. Нядаўна навучыўшыся пісаць і чытаць, яна ў вершы, які мы ніжэй змяшчаем, выказала мары жанчыны-патрыёткі.

Усе выступаўшыя ў сваіх прамовах выказвалі вялікую ўдзячнасць савецкай уладзе, камуністычнай партыі, вялікаму Сталіну за вызваленне ад нямецкіх захопнікаў, за свабоду.

У канцы канферэнцыі дэлегаткі прынялі зварот, у якім заклікалі ўсіх жанчын вобласці актыўна ўдзельнічаць у гаспадарчым, палітычным, грамадскім і культурным жыцці вобласці, сумесна з усім савецкім народам будаваць і ўмацоўваць сілу і магутнасць нашай дзяржавы, змагацца за новы росквіт савецкай Радзімы.

З ВЫСТУПЛЕННЯ Д. МАРОЗ

«Где в недавнюю пору
Враг топтал и калечил,
Всё, что есть, без разбора,
Где лежали в руинах
Города и селенья,
Зарастая бурьяном
И травой запустенья,—
Навсегда я запомню,
Как к домам разорённым
Возвращались люди
По полям обожженным,
Как уныло глядели
И глаза вытирали.
Многих, многих не стало,
Многих мы утратили.
Всё кругом позаглохло,
Всё кругом одичало,
И живым обживаться
Нужно было с начала.
Но пускай об утрате
Наше сердце крушилось,
Всё ж мы знали, что правда
На земле совершилась.
Покатились на запад
Все немецкие каски,
Стало вольно повсюду
Жить, дышать без опаски,
Проходить без боязни

По земле по унылой,
По израненной, скорбной,
Но до боли любимой.
Пусть эсего мы лишились—
До последней картошки,
Пусть у нас не осталось
Ни чашки, ни ложки,
Пусть дороги и тропы
Заросли полевые,
Не упали мы духом,
Земляки дорогие.
По-хозяйски мы взялись,
Хорошо и умело,
За большую работу,
За великое дело.
Тяжко было нам, тяжело...
И сказать я не смею,
Как мы бревна из леса
Не возили—носили,
Как лопатою поле
По весне мы копали,
Как зерно для посева
На спине мы таскали.
Тяжко было нам, тяжело...
Но и так уже скажешь:
— Коли немца разбили,
То уж это не тяжесть.
Стали нашими снова

И поля и покосы;
Наше солнце восходит;
Наши падают росы.
Наши печи топились,
Наши срубы рубились;
К нам на помощь машины
Из Москвы торопились.
К нам погонщики гнали
Стада по дорогам.
Стали мы разживаться.
Разжились понемногу.
И хотя еще в хате
Нет большого достатка,
И хотя еще часто
Нам бываст не сладко,
Но уже недалёки
Те самые годы,
Когда заживём мы,
Не зная невзгоды.
Всё, что враг уничтожил
Жестокой рукою,
Всё, что было у нас,
К нам вернется с лихвою.
Станет край наш родной
И богаче, и краше.
В том порукою Сталин
И партия наша».

2

Жыхары Масквы, гарадоў і вёсак Урала, далёкага Хаба-
Сярэдняй Азіі—усе ведаюць марку беларускай фабрыкі
катажу адпраўляліся з Віцебска ва ўсе канцы Савецкага
Перад нашэпем ворага асноўнае абсталяванне фабрыкі
выдатную сучасную сістэму вадарэза, дапаможныя прад-
сэрцы вярталіся на пачылішчы роднага прадпрыемства
трыкажніц! Аднаму-ж узяліся яны за аднаўленне фабрыкі.
Добрая работа віцебскіх трыкажніц не асталася неза-
работу калектыва адзначаюць Міністэрства лёгкай прамыс-
высокую адзнаку адказваюць новымі працоўнымі подвiгамі.

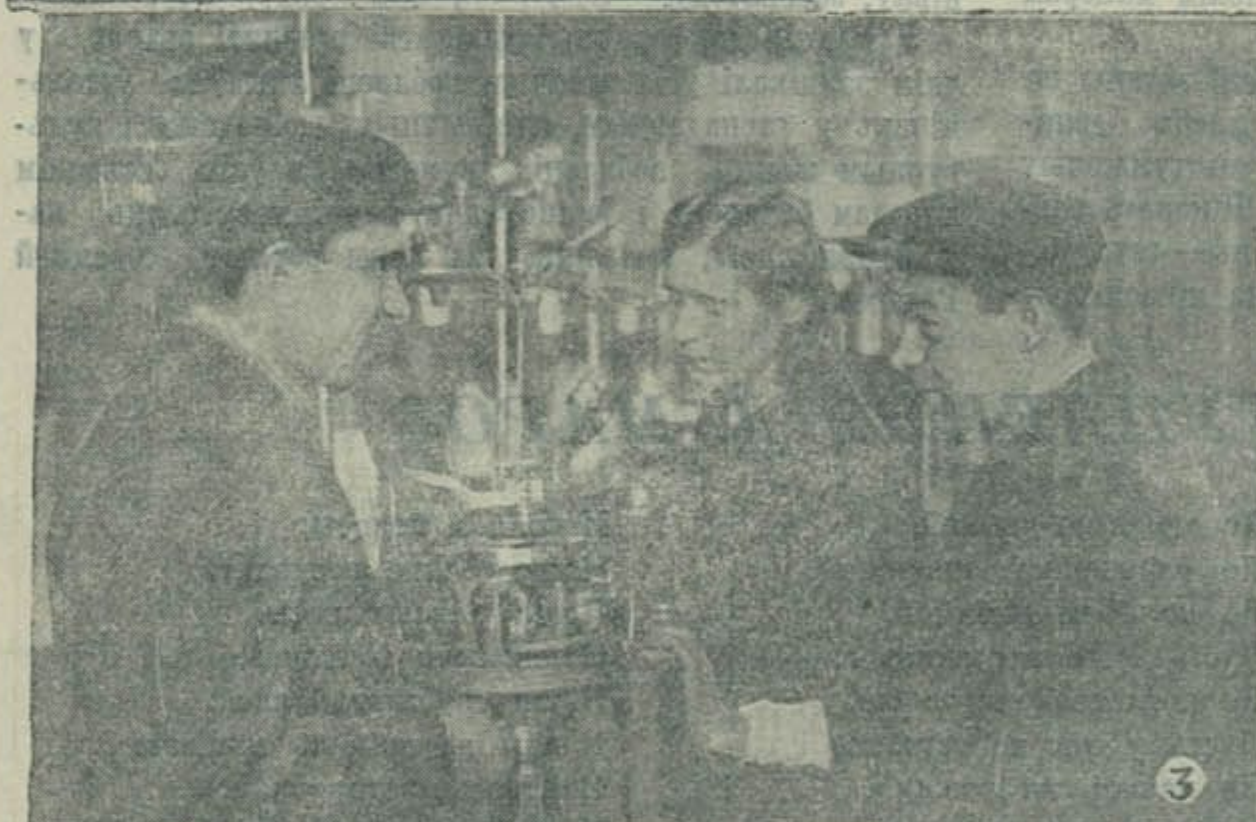
На здымках:

1. Адна са старэйшых работніц фабрыкі брыгадзір упакоўшчыц В. І. Цімафеева
падрыхтоўвае прадукцыю да адпраўкі. 2. Вяральшчыца Н. Ф. Раманоўская. Яна аб-
слугоўвае 29 аўтаматаў пры норме 15. 3. Кантрольны майстар І. І. Лук'янаў (зле-
ва), канструктар А. А. Шалёнін і работніца Раманоўская выпрабавуюць новую
машыну. 4. Матальшчыца В. М. Ягорава выконвае план на 250 процантаў. 5. Авар-
лунчыца В. А. Кабанова—выпрацоўвае дзве нормы ў змену. 7 (у авале). Фангаў-
шчыца комсамолка А. Разумоўская—выконвае план на 250 процантаў. 8. Закрой-
шчыца дэмабілізаванай воін О. Я. Новікава—двухсотніца. 9. Дырэктар фабрыкі тав.
Шапіра гутарыць з маладымі работніцамі Г. І. Драздовай і Т. Е. Кавалёвай, якія каман-
дыруюцца ў Ленінград на вытворчую практыку. 6 і 10. Дзеці работніц і служачых
добра даглядаюцца ва ўтульных памяшканнях фабрычнага дзіцячага сада.

Фота А. Дзіглава.

8

3

4

5

6

9

10

В

Майстар

Сваёй справы

Я. БУНІМОВІЧ

Колькі часу мінула з той пары, калі яна першы раз прышла на завод? Здаецца, многа. А на самой справе—толькі два гады.

У Анастасіі Владзіміраўны Гардыеўскай не было спецыяльнасці, таму яе залічылі прыбіральшчыцай. У першыя дні аднаўлення бабруйскага машынабудаўнічага завода імя Сталіна працавалі разам і высокакваліфікаваныя майстры, і дапаможныя рабочыя, і прыбіральшчыцы. Адна задача была ва ўсіх: уваскрасіць завод, удыхнуць у яго жыццё.

У зімною стужу быў адноўлен механічны цэх і ўстаноўлен знойдзены на папалішчы першы такарны станок. На яго прышлі паглядзець усе рабочыя завода. Потым колькасць станкоў павялічылася да пяці. Знаёмыя гукі разліліся па цэху, па заводскаму двару.

Анастасія Владзіміраўна засумавала. Яна хацела большай справы, адчувала, што можа выконваць больш складаную работу. Кожную вольную хвіліну жанчына прастойвала ў цэху, назірала, як працуюць высокакваліфікаваныя токары.

Спачатку ёй усё тут здавалася незразумелым. Іншы раз

яна набіралася смеласці і пыталася, як трэба рабіць тую або іншую дэталі. Майстры недаўмявалі: «Навошта, моў, гэта ёй?»

Аднойчы ў аддзеле кадрў яна пачула, як галоўны інжынер расказваў аб тым, што ўдалося змантыраваць яшчэ адзін станок, але на ім няма каму працаваць. Анастасія Владзіміраўна хацела нешта сказаць, але не магла адважыцца. Яна стала супроць галоўнага інжынера і пачала перабіраць рукамі махры хусткі.

— Вы хочаце штосьці сказаць?—запытаў інжынер.

— Калі можна, пастаўце мяне,—папрасіла жанчына.

— Куды гэта?

— За станок.

Галоўны інжынер недаверліва, як ёй здалося, паглядзеў на яе.

— Здолею. Пастаўце, хоцьбы часова,—настойвала жанчына.

Нельга сказаць, што ў першыя дні было лёгка. Тое, што здавалася простым, аказалася даволі складаным. Дэталі вельмі накалялася. Фрэзероўшчык Міхайлаў параіў ужываць вадку з мылам. І цяпер яшчэ ля яе станка стаіць банка з вадой. Так ужо заведзена

ў Анастасіі Владзіміраўны—усё, што можа спатрэбіцца, павінна быць пад рукамі.

Яна раілася ў рабоце з майстрам, высокакваліфікаванымі токарамі, акуратна назедвала заняткі па тэхвучобе, уважліва слухала лекцыі, вельмі вылучалася сваёй настойлівасцю ў авалоданні новай спецыяльнасцю.

Токар Гардыеўская цалкам аддавалася рабоце, лічачы яе справай гонару. Чым больш яна здавала прыёмшчыку дэталей, тым больш патрабавальнай становілася да сябе.

«Наш завод па пяцігадовому плану павінен расшырыцца больш чым у два разы. Будзем выпускаць значна больш прадукцыі. Вырабляць яе павінны мы»,—думала Анастасія Владзіміраўна. Значыць, трэба павысіць прадукцыйнасць працы. І яна рашыла прасачыць за сваім рабочым днём па гадзінках.

Прышоўшы ў цэх за некалькі мінут да гудка, Гардыеўская яшчэ раз аглядзела свой станок, падрыхтавала неабходныя дэталі. Калі прагудзеў гудок, яна ўключыла матор, глянуўшы на гадзіннік, засекала час.

Па норме паложана адну ўтулку тачыць поўгадзіны. Усяго за дзень трэба зрабіць шаснаццаць штук. Можна зрабіць больш. Станок працуе безадмоўна. Галоўнае—не растраціць каштоўны час. Да абедзастаецца нямнога мінут. Яна адклала ў бок 29-ю ўтулку. Тачылася трыццатая.

500 процантаў нормы, якую яна дала ў гэты дзень,—вынік напружанай працы.

Скончыўшы работу, Анастасія Владзіміраўна вышла з цэха. Ясны дзень. Яна лёгка, свабодна ўздыхнула. Азірнулася навокал, паглядзела на руіны ў глыбіні двара і падумала: каб залячыць раны, нанесеныя вайной, трэба яшчэ многа працаваць, вучыцца...

І яна працуе, у дасканаласці авалодвае майстэрствам такарнай справы. Дзень, аб якім мы расказалі,—не адзінкавы. Анастасія Владзіміраўна штодзённа значна перавыконвае норму выпрацоўкі. Яна з'яўляецца лепшай стаханаўкай завода.

Тав. Гардыеўская за такарным станком.

Радасць працы

Н. КАЗАНЦАВА

Летний нядзельнай раніцай да пасялковага савета пад'ехала падвода. Незнаёмая жанчына сышла з павозкі і накіравалася ў памяшканне. Хутка ў пасёлку даведаліся, што прыбыў вярбоўшчык для набору рабочай сілы на будоўлі сталіцы.

На сходзе жанчына расказала прысутным аб адраджэнні Мінска. Яна ўспомніла, якой была наша сталіца да вайны, як разбурылі яе нямецкія варвары і якія вялікія будоўлі разгарнуліся ў ёй цяпер.

Уважліва, імкнучыся не прапусціць ніводнага слова, слухала Елена Казярог. У яе ўяўленні ўжо ўзнікалі грандыёзныя заводы, высокія будынкі, пакрытыя павуцінай будаўнічых рыштаванняў. Яна ўяўляла сябе з малатком у руках стаячай на падмостках рэштакоў дзе-небудзь на вышыні чацвертага паверху і забіваючы апошні цвік у будынак. Якая, відаць, радасць перажываць гэтае пачуццё!

Лена адной з першых запісалася ў вярбоўшчыка на будоўлю. Праз некалькі дзён яна ўжо ехала ў трамваі па Мінску і, седзячы ля акна, уважліва разглядала горад. Сярод страшэнных разбурэнняў яна бачыла будаўнічыя пляцоўкі. Вось каменшчыкі ўкладваюць цэглу, і пад'ёмныя краны не паспяваюць падаваць ім матэрыял. Вось прамільгнуў ужо адбудаваны і заселены вялікі прыгожы дом.

Але на будаўнічым участку яе чакала непрыемнасць. Лёну паслалі не туды, дзе стукаюць сякеры і куды яе больш за ўсё цягнула, а ў кантору—табельшчыцай.

Ведучы ўлік работы будаўнікоў, ёй прыемна было адзначаць новыя дасягненні і рэкорды. І ў той-жа час яна думала, хіба я, таксама як і другія, не магу працаваць непасрэдна на будаўніцтве. Хіба аб канторскай рабоце марыла я, пакідаючы родны Брагін!

І вось аднойчы яна пачула па радыё расказ аб патрыятычным учынку работніцы Каломенскага паравозабудаўнічага завода табельшчыцы Галіны Сергіенкі. Прачытаўшы аб гэтым і ў газетах, яна цвёрда рашыла пайсці з канторы на прадпрыемства.

Кіраўніцтва будаўнічага ўчастка прызначыла ўхodu Лёны Казярог з канторы. Сур'ёзная, заўсёды ўважлівая табельшчыца была выключна працаздольнай, акуратнай. Лёна настаяла на сваім. Не з'яўляючыся комсамолкай, яна ўсё-ж пайшла ў комсамольскую арганізацыю і падала заяву. Яе надзеі апраўдаліся. Комсамольская арганізацыя падтрымала яе пачын. І вось яна на будоўлі. Радасці няма канца! Услед за ёю выказалі сваё жаданне перайсці на будоўлю яшчэ 7 дзяўчат—яе сябровак.

Галоўны механік трэста С. Я. Гельфанд рэкамендаваў ёй стаць матарысткай. Работа матарысткі—складаная і адказная. Трэба вывучыць і асвоіць механізм бетонаяшалкі, пры-

Е. Казярог за работай.

вадной лябёдкай, электрарубанка і г. д. Але цяжкасці не напалохалі Лёну. Яна з незвычайнай настойлівасцю і энтузіязмам авалодвае складанай справай. Азнаёміўшыся з матарам, яна прыступіла ўжо да работы на бетонаяшалцы і электрарубанку.

Доўгі электрашнур працягнут ад рубільнікі да матара. Лёна яшчэ не зусім умела, але ўпэўнена і цвёрда трымае рукаятку. Шуміць маторчык, вострыя нажы рубанка ўгрызаюцца ў сухія дошкі палавіц, шуршыць кудравая бясконцая стружка. Роўныя і гладкія палавіцы застаюцца там, дзе прайшла са сваім рубанкам Лёна. Гледзячы на іх, прыемнае пачуццё напаўняе яе сэрца, хочацца пець, каб выказаць гэтую радасць—радасць працы.

М. АЛИГЕР

29 листопада 1941 года ў сяле Пятрышчава, недалёка ад горада Вярэй, немцы зверска замучылі восемнаццацігадзую комсамолку-партызанку Зою Космадзеў'янскую.

Будучы яшчэ вучаніцай 10-га класа 201 школы, Акцябрскага раёна горада Масквы, Зоя добраахвотна пайшла ў партызанскі атрад. «Прыду героем або памру героем», — сказала яна на раз'ясненне мацеры.

Зоя схапілі немцы ў момант выканання баявога задання. Яе зверска мучылі. Калі Зою паўраспанутую, скалечаную, абмарожаную прывялі да шыбеніцы, яна звярнулася да народа:

«Бывайце, таварышы! Змагайцеся, не бойцеся! З намі Сталін! Сталін прыдзе!»

Зоя жыла, змагалася і памерла героем. Светлая памяць аб ёй не згасне ў вяках. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР Зоі Космадзеў'янскай прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Ніжэй мы друкуем урывкі з пазмы Маргарыты Алігер «Зоя».

«Как собачий лай, чужая речь.
Привели ее в избу большую.
Куртку ватную сорвали с плеч.
Старенькая бабка топит печь...
Пламя вырывается, бушует...
Сапоги с трудом стянули с ног.
Гимнастерку сняли, свитер сняли.
Всю, как есть,

от головы до ног,
всю обшарили и обыскали.
Малые ребята на печи
притаились.

Смотрят и не дышат.
Тише, тише, сердце, не стучи,
пусть враги тревоги не услышат.
Каменная оторопь — не страх.
Плечики острые, и руки тонкие.
Ты осталась в стеганых штанах
и в домашней старенькой кофтенке.
И на ней мелькают там и тут
мамины заштопки и заплатки,
и родные запахи живут
в каждой сборочке и в каждой

Все, чем ты дышала и росла,
вплоть до этой кофточки измятой,
ты с собою вместе принесла,
пусть глядят немецкие солдаты.
Постарался поудобней сесть
офицер,

бумаги вынимая.
Ты стоишь перед ним какая есть
тоненькая,
русская,
прямая.
Это все не спится, все всерьез
Вот оно надвинулось, родная.
Глухо начинается вопрос.
— Отвечай!

— Я ничего не знаю,
Вот и все.
Вот это мой конец.
Не конец. Еще придется круто
Это все враги,
а я — боец.

Вот и наступила та минута.

— Отвечай, не то тебе капут!

Он подходит к ней развалкой пьяной.

— Кто ты есть и как тебя зовут?
Отвечай!

— Меня зовут Татьяной.

Хозяйка детей увела в закут.

Пахнет канустой, скребутся мыши.

— Мама, за что они ее бьют?

— За правду доченька. Тише, тише...

— Мама, глянь-ка в щелочку, глянь:

У нее сорочка в крови.

Мне страшно, мама, мне больно.

— Тише, доченька, тише, тише...

— Мама, зачем она не кричит?

Она, небось, железная?

Живая бы давно закричала.

— Тише, доченька, тише, тише.

— Мама, а если ее убьют,

стало бы, правду убьют тоже?

— Тише, доченька, тише...

Нет!

Девочка, слушай меня без дрожжи.

Слушай, тебе одиннадцать лет.

Если ни разу она не заплачет...

что бы ни делали изверги с ней,
если умрет,

но не сдастся,—
значит
правда ее даже смерти сильней.

* * *

Стала ты под пыткой Татьяной,
почернела, замерла без слез.
Босиком,

в одной рубашке рваной
Зою выгоняли на мороз.
И своей летающей походкой
шла она под окриком врага.
Тень ее, очерченная четко,
падала на лунные снега.
Это было все на самом деле,
и она была одна, без нас.

Где мы были?

В комнате сидели?

Как могли дышать мы в этот час?

На одной земле,

под тем же светом,

но другую сторону черты.

Что-то есть чудовищное в этом.

Зоя, это ты или не ты?

Снегом запорошенные прядки

коротко остриженных волос.

— Это я,

не бойтесь,

все в порядке.

Я молчала.

Кончился допрос.

Только-б не унасть...

Ценой любви...

Окрик:

— Русс! —

И ты идешь назад.

И опять глумится над тобою

гитлеровской армии солдат.

Залит мир декабрьской лунной ночью,

пахнет ветер дымом и огнем.

И уже почти что над снегами,

легким телом устремаясь вперед,

девочка

последними шагами

босиком в бессмертие идет.

Коптящая лампа, остывшая печка...

Ты спишь или дремлешь, дружок?

... Какая-то ясная-ясная речка,

зеленый крутой бережок.

Приплыли к Марусеньке серые гуси.

Большими крылами шумят...

Вода достает по колено Марусе,

но белые ноги горят...

Вы, гуси, летите, воды не мутите.

пускай вас домой отнесет...

От песенки детской до пытки

немецкой

зеленая речка течет.

Ты в ясные воды ее загляделась,

но вдруг повалилась ничком.

Зеленая речка твоя загорелась,
и все загорелось кругом.

Идите скорее ко мне на подмогу!

Они поджигают меня.

Трубите тревогу, трубите тревогу!

Спасите меня от огня!

Допрос ли проходит?

Собаки ли лают?

Все сбилось и спуталось вдруг.

И кажется ей,

будто села пылают,

деревни пылают вокруг.

Но в пламени этом шаги раздаются,

Гремят над землею шаги.

И падают наземь,

и в страхе сдаются,

и гибнут на месте враги.

Гремят барабаны, гремят барабаны,

труба о победе поет.

Идут партизаны, идут партизаны.

Железное войско идет.

Сейчас это кончится.

Боль прекратится.

Недолго осталось терпеть.

Ты скоро увидишь любимые лица,

тебе не позволят сгореть.

И вся твоя улица,

вся твоя школа

к тебе на подмогу спешит...

Но это горят не окрестные села,—

избитое тело горит.

Но то не шаги, не шаги раздаются,—

стучат топоры у ворот.

Сосновые бревна стоят и не гнутся.

И вот он готов, эшафот.

* * *

Лица неспавшихся хмуры,

будто бы в золе или в пыли.

На рассвете из комендатуры

Зонну одежду принесли.

И старуха, ежась от тревоги,

кое-как скрывая дрожь руки,

на твои пылающие ноги

натянула старые чулки.

Хриплый лай немецкого приказа:

офицер выходит из дверей.

Два солдата со скамьи привстали

и, присев на хромоногий стул,

он спросил угрюмо:

— Где ваш Сталин? —

Ты сказала:

— Сталин на посту. —

Как морозно!

Как светла дорога,

утренняя, как твоя судьба!

Поскорей бы!

Нет, еще немного!

Нет, еще не скоро...

От порога...

по тропинке...

до того столба...

Надо ведь еще дойти дотуда,
этот длинный путь еще прожить.

Может, ведь еще случится чудо...

Где-то я читала...

Жить...

Потом не жить...

Что это значит?

Видеть день...

Потом не видеть дня...

Это как?

Зачем старуха плачет?

Кто ее обидел?

Жаль меня!

Почему ей жаль меня?

Не будет

ни земли,

ни боли...

Слово «жить»...

Будет свет,

и снег,

и эти люди.

Будет все, как есть.

Не может быть!

Если мимо виселицы прямо

все идти к востоку—там Москва,

Если очень громко крикнуть

«мама»...

Люди смотрят.

Есть еще слова...

— Граждане,

не стойте,

не смотрите

(Я живая,—голос мой звучит).

Убивайте их, травите, жгите...

Я умру, но правда победит!

Родина!

Слова звучат, как будто

это вовсе не в последний раз.

— Всех не перевешать,

много нас!

Миллионы нас...

Еще минута—

и удар наотмашь между глаз.

Лучше бы скорей.

пускай уж сразу,

чтобы больше не коснулся враг.

И уже без всякого приказа

делает она последний шаг.

Смело подымаешься сама ты.

Шаг

на ящик,

к смерти

и вперед

Вкруг тебя немецкие солдаты,

русская деревня,

твой народ.

Вот оно!

Морозно, снежно, мгليсто...

Розовые дымы... Блеск дорог...

Родина!

Тупой сапог фашиста

выбивает ящик из-под ног.

А. ДЗІТЛАУ

Клопатаў у брыгадзіра жывёлагадоўчай брыгады Анны Валковіч вельмі многа. З першага дня вызвалення ад нямецкіх акупантаў калгас даверыў ёй брыгаду. Адна кароўка ды кульгавы конь—вось усё, што пакінуў пасля сябе вораг у калгасе «Ільіч», Крупіцкага сельсовета, Мінскага раёна.

Напакутвалася дзяўчына за вайну. У часе аднаго з налётаў карнай экспедыцыі была забіта немцамі маці Анюты. З фронту прышло паведамленне аб гібелі бацькі...

Неўзабаве Чырвоная Армія вызваліла родную зямлю. Падумала дзяўчына аб лёсе сваім, параілася са старшынёй калгаса Нікалаем Раманавічам Грамовічам і рашыла, што ні ў чым іншым, як у рабоце, можа знайсці сабе супакаенне. А давер'е калгаснікаў і павага, якую адразу-ж праявілі яны да маладога брыгадзіра, далі ёй сілу і энергію.

Не без законнай гордасці паказвае яна цяпер калгаснае дабро.

— Кароў у нас сорок чатыры, трыццаць авечак; свіннямі абзавяліся; гусей, курэй развялі.

Усе пастаўкі дзяржаве выканалі. Малака больш трохсот літраў звыш плана здалі. Корм жывёле на ўсю зіму нарыхтавалі.

Больш клапацілівага брыгадзіра, чым Анюта, у калгасе няма. Многія вучацца ў яе, як размяркоўваць свой час, каб хапіла яго на ўсё. Яна нястомная, патрабавальная. Дзяўчына не супакоілася да той пары, пакуль у пяцігадовы план аднаўлення і развіцця калгаса не былі ўключаны пабудовы новага кароўніка з вадаправодам і птушнікаў. Ад усёй калгаснай моладзі яна ўнесла прапанову пабудаваць свой клуб. Яе горада падтрымалі ўсе калгаснікі.

— Ведаеце,—гаворыць старшыня калгаса тав. Грамовіч,—учора мы гулялі на вяселлі ў нашага брыгадзіра. Піравалі, як на вялікім свяце. Мы-ж яе за калгасную дачку лічым.

Звонкія песні доўга ліліся над вёскай. Спявала гармоніка. Да позняй ночы весяліўся народ.

На здымках: уверх—Анюта Валковіч корміць гусей; унізе—за вясельным сталом.

Звеннявая Анна Уткіна

В. ПЫЖКОУ

Анна Ільінішна сядзела ля брамы свайго дома. Густая пасма валасоў выбілася з-пад белай шарэцянай хусткі. Прыгожы смуглявы твар здаваўся задумлівым.

У руках Анны Ільінішны бялела некалькі пісем. Пісьмы гэтыя былі з роднай Беларусі, Падмаскоўя, Украіны, Прыбалтыкі і Заволжжа. Пісалі невядомыя, але блізкія і дарагія яе сэрцу таварышы. Калгасніцы і навуковыя супрацоўнікі вопытных станцый, рабочыя соўгасаў перадавалі ёй гарачае дружнае дзякуй і пыталіся, як яна атрымала высокі ўраджай бульбы.

«Што-ж адказаць прыяцелям? Як лепш і прасцей расказаць ім аб сваёй рабоце»,—думала звеннявая.

Як і ўсе скромныя людзі, Анна Ільінішна перш за ўсё ўспомніла сваіх галоўных памочнікаў—калгасніц звяна. Характар іх быў надзвычай рознастайны. Заўсёды была вясялая і энергічная Праскоўя Іванаўна Злотнікава. Яна адменны работнік: арала і сеяла, палала і жала за дваіх. Ірына Філіпаўна Свірыдзёнак многа сумавала аб загінуўшым на фронце мужу. У напружанай працы Ірына шукала супакоення. За пяты дзесятак пераваліла Ольге Аляксееўне Чарняковай. І ўсе яны многа працавалі, каб атрымаць высокі ўраджай бульбы і збожжавых на сваім участку.

Аднойчы Асначова заўважыла, што адна з калгасніц дрэнна прапалала бульбяную градку. Яна зараз-жа прышла да звеннявой.

— Нячыста некаторыя полюць. Давайце кожнаму выдзелім пэўны ўчастак, тады будзе відаць, хто і як працуе. Так у звяне зарадзілася індывідуальная здэльшчына. Яна, як і трэба было чакаць, яшчэ больш дысцыплінавала калгасніц, дазволіла арганізаваць сацыялістычнае спаборніцтва паміж членамі звяна...

Анна Ільінішна паднялася з лаўкі і, неспяшаючыся, пайшла да сваёй падружкі—брыгадзіра Анастасіі Аляксандраўны Кастусёвай.

— Анастасія, мілая,—звярнулася Уткіна,—дапамажы мне.

— Што здарылася, Аннушка?

Анна Ільінішна паказала ёй пачку пісем і растлумачыла:

— Кожны дзень па 3—4 прыходзіць.

Анастасія запаліла лямпу, і яны ўселіся застол.

«Да вайны,—пісалі жанчыны сваім прыяцелям,—наш калгас атрымліваў адменныя ўраджай. Пасля вайны цяжэй стала. Галоўнае, палі спустошыліся, ніякіх угнаенняў ім, значыцца, не давалі.

Пачалі мы работу з восені. Падабралі сабе ўчастак дзе расло азімае жыта. Гэта, значыцца,—лепшы для бульбы панярэднік. Узаралі ўчастак пад зябліва. А зімою ўзяліся за вучобу па агранаміі.

Вясной перад культывацыйнай мы ўнеслі тры цэнтнеры 40-процантнай калійнай солі і столькі-ж суперфасфата. Затым перад ўзорваннем вывезлі на ўчастак 40 тон гною. Глебу ўзаралі на 18 сантыметраў. Але такой глыбіні недастаткова для высокага ўраджая, калі можна так сказаць, недзе карнявой сістэме разрастацца. Мы, значыцца, пасля плуга пусілі акучнік, зняўшы з яго крылі. Так мы дасягнулі 26 сантыметраў глыбіні.

Пасля ўзорвання глебу прабаранавалі і ўнеслі 10 цэнтнераў попелу.

Падабралі добрае насенне—гатункі «Лорх» і «Вольтман». Клубні адбіралі вагой не менш 50 грамаў. Пасадку зрабілі 21 мая, пад маркер. Лапатай выкапалі лункі глыбінёй да 9 сантыметраў і перад пасадкай уносілі ў кожную лунку па 300 грамаў торфа-фекальнага кампосту. На гектар было пасаджана 40.000 кустоў. Адначасова пасадзілі градку бульбы, як у нас гавораць, у запас. Гэта дазволіла нам рабіць пасадку выпаўшых і кволых кустоў.

Як толькі ледзь-ледзь паявіліся ўсходы, прабаранавалі ўчастак баронамі зіг-заг, правялі першую праполку. Калі бацвінне дасягнула 10 сантыметраў, правялі культывацыю і пасадзілі кусты. У некаторых месцах бацвінне было бледназялёнае, тады мы падкармілі некаторыя кусты птушыным памётам. Летам, калі стала гарача, кожны вечар або раніцой палівалі ўчастак.

А галоўнае, прыяцелі, у тым, што мы ўсе старанна працавалі, імкнуліся адзначыць першы год новай сталінскай пяцігодкі. Сёлета мы атрымалі 4.392 пуды з гектара. На будучы год мы вырасім не менш 6000».

Доўга засядзелася Анна Ільінішна ў сваёй падружкі. На другі дзень яна паказала мне гэтае пісьмо. Чытаючы яго, я ўспомніў сваю першую жнівеньскую сустрэчу са звеннявой.

Увечары разам са старшынёй мы прайшлі на ўчастак Уткінай. Перад намі, нібы з-пад зямлі, вырасла жанчына. Гэта і была Анна Ільінішна Уткіна.

— Гэта вы, Васільевіч?—звярнулася яна да старшыні,—добра што прыехалі. Днём гарачыня невыносная. Бацвінне вяне. Бульбу трэба абавязкова паліваць.

— А дзе-ж вады ўзяць,—занепакоіўся старшыня.—У калодзежах нават зменшылася.

Анна Ільінішна задумалася. Словы старшыні былі справядлівыя. Вады надзвычай цяжка дастаць.

— Можа з урочышча «Тапіла» будзем вазіць?—нібы запытала, нібы запрапанавала Анна Уткіна.—Там тон трыста будзе.—Праўда, далекавата, але іншага выхаду няма—бульбу загубім.

— Добра, я Кастусёвай скажу, каб коней сёння выдзеліла.

Яшчэ на світанні ўсё звяно ўзялося за працу. Ірына Свірыдзёнак і Тоня Асначова вазілі бочкамі ваду. Да ўчастка прывезлі проціпажарную машыну. Анна Уткіна хадзіла па барознах і палівала з брандспойта, на галоўку якога была надзета густая металічная сетка. На ўчастак падаюць дзесяткі тысяч буйных кропель «штучнага дажджу». Раніцай большасць калгасніц ішла на жніво, а на ўчастку заставаліся Уткіна і Злотнікава, а вечарам члены звяна зноў збіраліся на гэтым участку і зноў палівалі бацвінне.

Намаганні ўсіх членаў звяна, іх вялікая праца і рашучасць дабіцца поспеху далі добрыя вынікі: звяно Уткінай стала вядомым далёка за межамі нашай рэспублікі. Калгас «Першае Мая», Гомельскага раёна.

Аб паходжанні чалавека

А. ЕЗУБЧЫК

Спрадвеку людзі марылі раскрыць тайну свайго паходжання. З гэтага поваду яны стварылі шматлікія легенды і сказанні. У іх гаворыцца аб страшэнных птушках і зверах, аб гіганцкіх насякомых, парадзіўных чалавека, аб тым, што чалавек паявіўся з дажджавых кропель, або зарадзіўся ў скалах, ці вырас на дрэвах.

У аднаго племені Брытанскай Індыі—Кумі—ёсць легенда аб тым, нібы бог спачатку стварыў увесь навакольны свет, а потым выленіў з гліны дзве чалавечыя фігуркі—мужчынскую і жаночую. Ноччу, калі бог спаў, паявілася велізарная змяя і з'ела гэтыя фігуркі. Бог зноў выленіў змяю зноў іх знішчыла, і так паўтаралася некалькі разоў. Тады бог рашыў паставіць каля фігурак вортаўніка. Для гэтага ён выленіў з гліны сабаку, удыхнуў у яго жыццё і загадаў брахаць, як толькі паявіцца змяя. Так і атрымалася: змяя была выгнана, фігуркі выратаваны, і ад іх пайшоў увесь род людскі.

Гэтая легенда нагадвае біблейскае сказанне аб Адаме і Еве, паводле якога бог стварыў Адама з праха зямлянага, а Еву—з рабра адамава. І тут, як і ў легендзе племені Кумі, паяўляецца змяя, якая спакушае Еву сарваць яблыка з «дрэва пазнання добра і зла».

Усе гэтыя наўныя казкі, вядома, нічога агульнага не маюць з навукай аб паходжанні чалавека. Навука прызнае толькі сапраўдным тое, што пацвярджаецца фактам, што можа быць правэрана вопытам.

Вялікі англійскі вучоны Чарльз Дарвін, прыкладна сто год таму назад, даказаў, што ўсе жывыя істоты паходзяць ад да сябе падобных і што яны створаны ў выніку працяглага развіцця—эвалюцыі.

Дарвін вучыць, што жыццё на зямлі зарадзілася многа соцень мільёнаў год таму назад, што спачатку паявіліся аднаклеткавыя арганізмы, якія на працягу вельмі доўгага часу, прыстасоўваючыся да навакольнага асяроддзя, відазмяняліся.

Шляхам такога пераўтварэння паявіліся прасцейшыя многаклеткавыя жывёліны, потым старажытныя рыбы; ад іх узніклі земнаводныя, якія далі пачатак паўзунам. Ад паўзуноў паходзяць птушкі і млекакормячыя. Вышэйшай, найбольш развітай формай сярод млекакормячых жывёлін з'яўляецца чалавек.

З першага погляду здаецца зусім немагчымым, каб паміж чалавекам і такой жывёлінай, як лягушка,

яшчарка, верабей, слон, было што-небудзь агульнае. Аднак, можна пераканацца, што ва ўсіх жывёлін ёсць пазваночнік, ад якога адыходзяць рэбры; касці шкідэта злучаны звязкамі, да касцей прымацаваны мышцы; цела пазванковых пранізваюць крывяносныя суды і нервы.

І, урэшце, цела гэтых жывёлін, як і цела чалавека, мае ахоўны пакрыў. У будове ўнутранасцей таксама ёсць падобнасць. Адзінства пазванковых папярджваюць і іх канечнасці. Напрыклад, рука чалавека або крыло птушкі, канечнасць яшчаркі, лятучай мышы, малпы складаюцца з касцей: адной плечавой, двух касцей прадплечча (локцевай і лучавой), пяці, невялікіх костачак запясця і пяця і, урэшце, пяці пальцаў.

Аднак, у такіх млекакормячых, як конь, ёсць толькі адзін палец, узброены капытом, а ў скрытым выглядзе ёсць астаткі двух недаразвітых пальцаў. Гэта ўказвае на паходжанне каменя ад трохпалага продка, а апошні ў сваю чаргу паходзіць ад яшчэ больш старажытнай пяціпалай капытнай жывёліны. Расліны і жывёліны змяняюцца з века ў век. Але нам гэтыя змяненні мала прыкметны. На працягу-ж дзесяткаў тысячагоддзяў змяненні прыводзяць да ўзнікнення новых відаў, да таго не існаваўшых.

Адначасова са змяненнямі дзейнічае закон паслядоўнасці, з прычыны чаго патомкі захоўваюць прызнакі сваіх продкаў.

У 18—20-дзённага зародка чалавека відаць жаберныя пчыліны і доўгі тоўсты хвост. На гэтай стадыі развіцця зародак чалавека яшчэ нічым істотным не адрозніваецца ад зародкаў іншых пазванковых (рыбы, лягушкі, яшчаркі, труса). Прыкладна, праз паўтара месяца ён ужо значна адрозніваецца ад другіх жывёлін (апрача малпы), але ўсё-ж мала падобны на чалавека. Нават на пятым месяцы, калі зародак прымае ўжо аблічча чалавека, ён усё яшчэ падобны на некаторых млекакормячых жывёлін тым, што яго цела, апрача губ, далоняў і падэшваў, скрозь пакрыта тонкім валасатым пакровам, які знікае за два месяцы да нараджэння.

Але нярэдка бывае, што і пасля нараджэння чалавек захоўвае некаторыя характэрныя для зародкавага перыяда прызнакі. Вядомы выпадкі, калі людзі нараджаюцца валасатымі, хвастатымі. Такія з'явы называюцца атавізмамі (ад лацінскага слова «атавус», што азначае прапрадзед).

Найбільше падабенства чалавек мае з малпай. У цёплых, далёкіх ад нас краінах ёсць малпы, якіх мясцовыя жыхары называюць арангутангамі, што азначае—лясны чалавек.

Малпы нават па сваіх хваробах блізкія да чалавека. Малпы лёгка ўспрымаюць чалавечыя звычкі, як, напрыклад, піць гарбату, каву, водку. Асабліва здзіўляе падабенства мозга чалавека з мозгам малпы. Ні ў адной жывёліны не назіраецца такой развітай узаемадапамогі, як у малпы. Яны праяўляюць выключныя клопаты аб сваіх дзецях, многім нагадваюць любоў чалавека да сваіх дзяцей.

Паводле тлумачэння Дарвіна, малп-сірот заўсёды бяруць да сябе і кляпатліва іх ахоўваюць другія дарослыя малпы.

У сучасны момант усе вучоныя прызнаюць паходжанне чалавека ад малпы.

Якім-жа чынам адбылося пераўтварэнне нашых малпавых продкаў у людзей?

Пераўтварэнне гэтае адбывалася пад непасрэдным уплывам працы. А для таго, каб працаваць, нашы продкі павінны былі навучыцца прамахаджэнню.

Чалавекападобныя малпы жывуць у большасці на дрэвах у трапічных лясах. Цела гэтых малп прыстасавана да таго, каб лазіць па дрэвах. Такія малпы карыстаюцца рукамі інакш, чым нагамі. Пры дапамозе рук яны хапаюць сваю ежу, будуць гнёзды, кідаюць што-небудзь у сваіх ворагаў. Пры руху на роўнай зямлі малпы пачалі прывучацца да прамахаджэння. Адсюль і была пакладзена аснова для развіцця мозга. Рукі сталі вольнымі. Пры дапамозе рук можна было карыстацца каменнямі і галём, каб абараняцца ад ворагаў, выкопваць для ежы расліны і г. д.

Прайшло многа часу, пакуль нашы продкі перайшлі да вырабу прылад, найбольш прыгодных для паўных дзеянняў. Паявілася новая разумная істота.

З вырабам прылад, напрыклад, першага каменнага нажа або сякеры, пачынаецца праца. Паявіўся чалавек.

Ужо з самага пачатку праца стала грамадскай. З развіццём і складанасцю працы ў грамадскім жыцці развілася членараздзельная мова. Пад уплывам працы адбываўся складаны працэс ачалавечання малпаў. Гэта ўстаноўлена навукай.

Старажытныя нашы продкі не адразу пераўтварыліся ў людзей. Працэс гэты працякаў вельмі доўга, вучоныя вылічаюць яго мільёнамі год.

Вывучэнне выкапнёвых касцей першабытнага чалавека, а таксама прылад працы дае ўяўленне аб вобrade жыцця старажытных людзей.

Спачатку былі каменныя прылады, якія нагадваюць асколкі крэмя. Яшчэ раней былі знойдзены заостраныя кавалкі касцей. Вядома, што косці першабытнага чалавека былі знойдзены ў розных месцах Еўропы.

Па касцях першабытнага чалавека можна меркаваць, што ён хадзіў не так прама, як сучасны чалавек, а сагнуўшыся, і быў крыху меншага росту.

Прылады працы першабытнага чалавека паступова ўдасканальваліся. Чалавек навучыўся шліфаваць каменні, рабіць з іх розныя прылады. Прыблізна за 5 тысяч год да нашай эры чалавеку сталі вядомы металы, спачатку бронза, жалеза.

Нялёгкім было жыццё першабытнага чалавека. У барацьбе за існаванне яму даводзілася пераносіць многа нягод і нястач; неабходныя для падтрымання жыцця харчы трэба было адшукваць і завалодваць імі.

Калі-б гэтаму чалавеку давалося весці барацьбу за існаванне ў адзіночку, ён загінуў-бы. Але яго вырастоўваў калектыў, грамадства.

Чалавек—адносна малады жыхар зямлі. Аднак сваёй дзейнасцю ён не толькі рэзка змяніў умовы свайго існавання, але і ўтварыў глыбокія змяненні ва ўсёй прыродзе.

Першабытны чалавек, які жыў каля мільёна год назад. (Скульптура.)

Гігіена дзяўчыны

Г. ДАЗОРЦАВА

Да 14—15 год дзяўчынка па развіццю не адрозніваецца ад хлопчыка. Але з 15 год яна ператвараецца з дзяўчынкі ў дзяўчыну. У яе арганізме адбываюцца важныя перамены. Ачартанні яе цела набываюць акругласць. Грудзі пачынаюць павялічвацца. Паяўляецца першая менструацыя (месячныя). Дзяўчына дасягае палавой сталасці.

Не заўсёды палавая сталасць пачынаецца ў адным узросце. У жанчын паўднёвых краін паяўляецца менструацыя з 12 год і нават раней, а ў жанчын паўночных краін—у 17—19 год. Месячныя адбываюцца, прыкладна, на працягу трох дзесяткаў год. Чым раней яны пачынаюцца, тым раней і спыняюцца.

Час паяўлення першых месячных, як і час іх спынення, залежыць не толькі ад клімату. Вялікі ўплыў на час наступлення палавой сталасці маюць і іншыя прычыны. Цяжкая фізічная праца, асабліва ў раннім узросце, дрэннае харчаванне, дрэнныя жыллёвыя ўмовы і да гэтага падобныя прычыны затрымліваюць паяўленне месячных і наступленне палавой сталасці.

Паяўленне месячных указвае, што ў яечніку адбываецца паспяванне яйца. З гэтага часу жанчына можа зацяжарыць. Адзін раз у месяц у адным з яечнікаў паспявае яйцо. Месячныя таксама прыходзяць праз пэўны адрэзак часу—праз месяц або дакладней праз кожныя 28 дзён (4 тыдні). Правільны лік месячных—ад пачатку паяўлення іх да пачатку наступных.

Працягласць месячных розная. У адных жанчын яны бываюць 2—3 дні, а ў другіх—5—6 дзён.

Першыя месячныя іншы раз праходзяць вельмі доўга. Дзяўчына траціць многа крыві. Потым месячныя могуць спыніцца на некаторы тэрмін, часам на некалькі месяцаў і нават на год. Гэта ўказвае на тое, што дзяўчына яшчэ не зусім сталая, што паспяванне яйца ў яечніку затрымліваецца. З цягам часу, прыкладна праз год, месячныя «ўстанаўляюцца». Але звычайна ў дзяўчат месячныя «ўстанаўляюцца» адразу. Адсутнасць месячных у жанчыны, якая мае палавую сувязь, павінна перш за ўсё навесці на думку аб цяжарнасці.

Адсутнасць, спазненне або дачаснае наступленне месячных у дзяўчат указвае на захворванне.

Кроў, якая выцякае ў часе месячных, — матачная кроў. Колькасць крыві, якая выцякае ў часе месячных—розная. Адны дзяўчаты або жанчыны трацяць вельмі мала крыві, другія—вельмі многа. У сярэднім здаровая жанчына траціць ад чвэрткі да палавіны шклянкі крыві. Калі крывястрата намнога больш гэтай колькасці, то жанчына нездаровая. У такіх выпадках неабходна звярнуцца да ўрача.

Здаровая жанчына добра пераносіць месячныя. Некаторыя жанчыны скардзяцца на лёгкае недамаганне, разбітасць, галаўныя болі. Паяўленне боляў у паясніцы або ўнізе жывата ўказвае на захворванне. У такіх выпадках жанчына павінна звярнуцца да ўрача.

Вельмі важна ў часе месячных захоўваць чыстату. Кожная жанчына ў часе менструацыі павінна два разы ў дзень лепш за ўсё раніцай і вечарам, падмывацца.

Наладзіць падмыванне вельмі проста. Для гэтага можа год.

служыць неглыбокая міска, якая не павінна ўжывацца для іншых патрэб. Падмыванне трэба рабіць чыста вымытай рукой.

Для таго, каб кроў у часе месячных не сцякала па бёдрах і не забруджвала цела, неабходна насіць закладку. Закладка робіцца з ваты, абвернутай у марлю, або з кавалка чыста вымытага палатна. Закладку мяняць не менш двух разоў у дзень. Яна павінна быць зроблена з мяккага матэрыялу. У часе месячных неабходна насіць рэйтузы, а зімою—лепш цёплыя.

Здаровая жанчына ў часе месячных можа займацца сваёй звычайнай работай, але павінна ўнікаць цяжкіх фізічных работ, як напрыклад: падняцце цяжкага грузу, мыццё бялізны і да т. п. Палавыя зносіны ў часе месячных забараняюцца.

Нам ужо вядома, што ва ўзросце 14—15 год, з паяўленнем месячных, у дзяўчат наступae палавая сталасць. Яечнікі яе ўжо выдзяляюць спелыя яйца. Калі яна пачынае жыць палавым жыццём, то можа наступіць цяжарнасць.

Але гэта не азначае, што дзяўчына ў гэтым узросце ўжо можа выходзіць замуж. Шматлікія назіранні вучоных паказваюць, што калі жанчына рана пачынае палавое жыццё, то гэта шкодна адбываецца на яе здароўі: цяжарнасць працякае няправільна, роды бываюць працяглыя, цяжкія, даюць аслабленні, часта заканчваюцца аперацыямі. Такія юныя мацеры нараджаюць аслабленых дзяцей.

Жанчына, якая рана выйшла замуж, хутка марнее і дачасна старее. Без шкоды для здароўя дзяўчына можа пачынаць палавое жыццё не раней 18—19 год.

Як пашыць сукенку

Увазе чытача прапануецца фасон для сукенкі найбольш пашыраны, прасты і нескладаны для самастойнага выканання. Тканіна рэкамендуецца баваўняная.

Выкрайка разлічана на стандартны, 48-мы размер. Матэрыялу патрэбна 4,5 метра адзінарнай шырыні або 3,5 метра паўтарачнай. Пры пашыцц сукенкі меншага размеру выкрайку трэба змяншаць, а большага — неабходна пакідаць запас для выкарыстання яго ў прымерцы.

Перш за ўсё трэба падрыхтаваць выкрайку ў натуральную велічыню. Потым складваем тканіну папалам па ўсёй яе даўжыні (шырокая тканіна перагінаецца так, каб астатак па шырыні быў з аднаго боку), расцілаем на стала, накладваем выкрайкі і прыступаем да разметкі і раскрою.

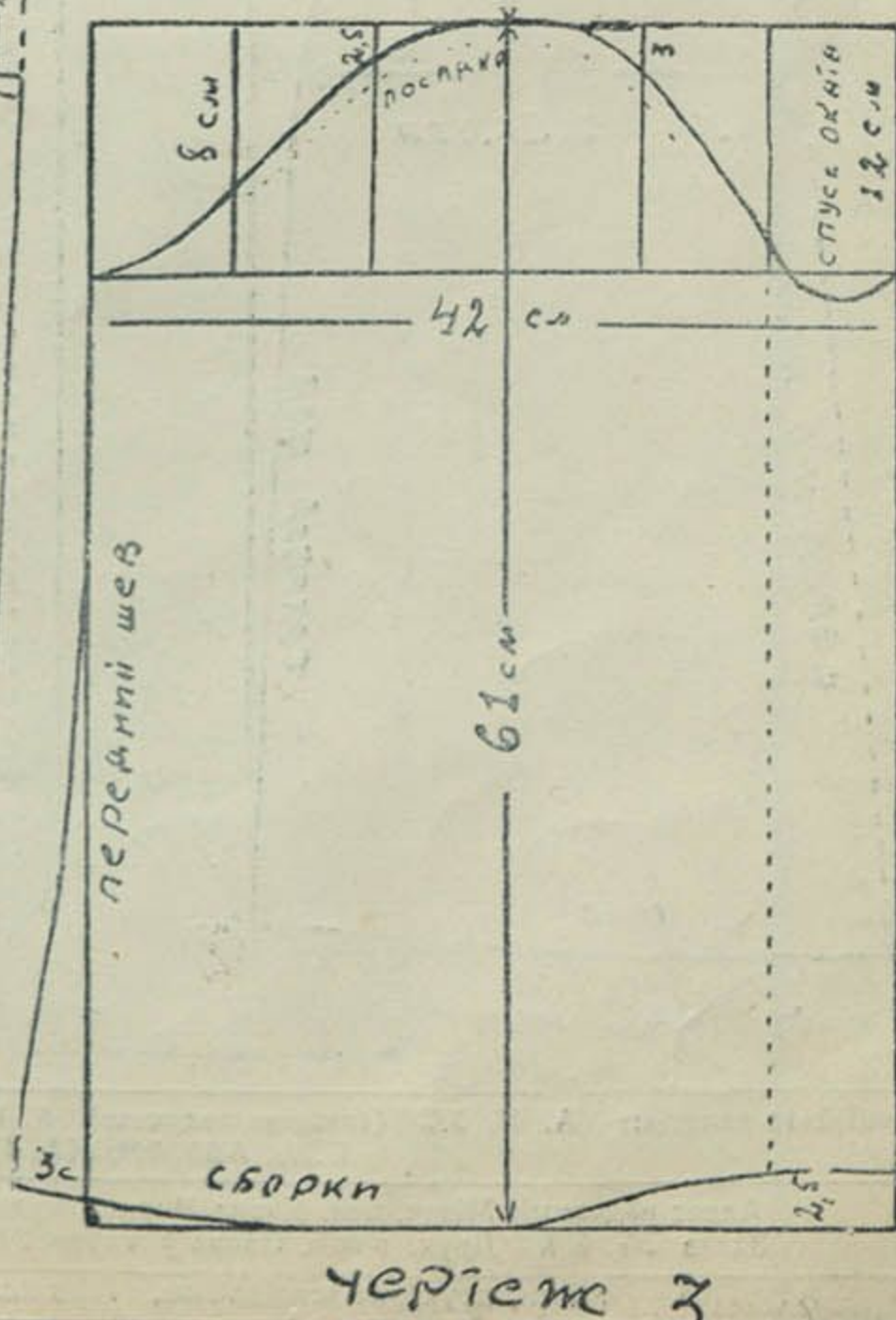
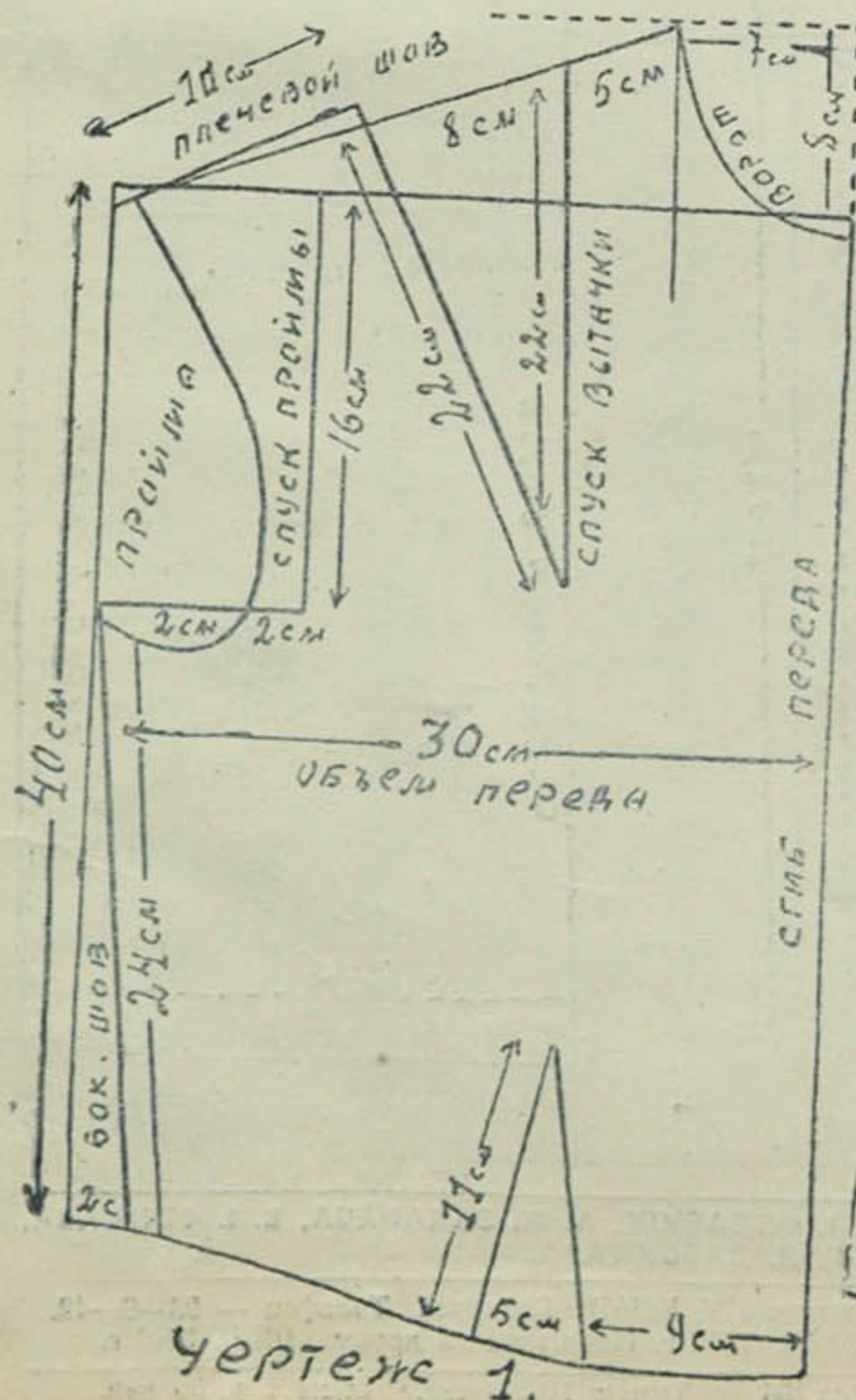
Кавалкам крэйды або разцом абводзім па тканіне контур выкрайкі (для швоў робім прыпуск не менш 1—2 сантыметраў) і па намечаных лініях выкрайваем дэталі.

Перш выкрайваем перад блюзкі (чарц. 1). Выкрайку кладзем на згіб матэрыялу па далявой нітцы ў даўжыню і абавязкова тым бокам, дзе на чарцяжы ўказана лінія згібу перада. Пры выкананні данага фасона гэтая лінія можа быць не цэльнай, толькі пярэдня частка сукенкі пе-

расечана швом, у якім скрыта за-сцёжка ля гарлавіны. Вытачкі ліфа стачваюцца неразрэзанымі. Спінка ліфа павінна быць цэльнай. Згіб спінкі (чарц. 2) кладзецца на згіб матэрыялу і потым выкрайваемца. Выкрайка рукава (чарц. 3) накладваецца на матэрыял пярэднім швом да згібу з той мэтай, каб, калі не хопіць па шырыні невялікага кавалку, можна было ўстаўці клінкі да задняга шва (на чарцяжы ён адзначан пунктырнай лініяй). Стойка ля гарлавіны (чарц. 5) кроіцца па папярэчнай або касой нітцы, шырынёю ў 2 сантыметры, з прыпускам на швы, і даўжынёю ў 1 метр — з разліку на бант.

Выкрайваемца спадніцу, перш за ўсё трэба адрэзаць даўжыню яе. Пярэдняю палавіну можна краіць з двух частак і стачваць у шве, перасякаючым сярэдзіну. Калі шырыня матэрыялу дазваляе, трэба шоў застрачваць на цэльным кавалку, а пры жаданні мець спадніцу больш свабоднай унізе, можна даны шоў злёгка перакашваць (чарц. 4, перакос адзначан пунктырам). Задняя палавіна спадніцы кроіцца цэльнай, вытачкі застрачваюцца неразрэзанымі.

Пасля раскрою дэталей сукенкі прыступаем да змёткі. Знаходзім сярэдзіну пярэдняй і задняй часткі блюзкі і па згібу пракладваем нітку. Змётваем вытачкі, якія неабход-

ны, каб блюзка добра аблягала грудзі. Потым змётваем бакі блюзкі і ў апошнюю чаргу — плечы; пры гэтым на плечавым шве спінкі робім пасадку на лапаткі (чарц. 2, месца пасадкі адзначана пунктырам).

Па аб'ёму таліі ліфа робім вытачкі (спераду паглыбей, ззаду памялчэй) або невялікую зборку. Змётваем рукаў трэба так, каб не было перакосу ў шве і быў роўным ніз. Да блюзкі ён не прымётваецца, а прыкалваецца ў часе прымеркі.

Перш чым прыступіць да змёткі спадніцы трэба таксама знайсці сярэдзіну яе і пракласці па згібу нітку, змятаць вытачкі задняй часткі спадніцы і потым змятаць шво.

Калі абедзве часткі гатовы, трэба злучыць іх у таліі.

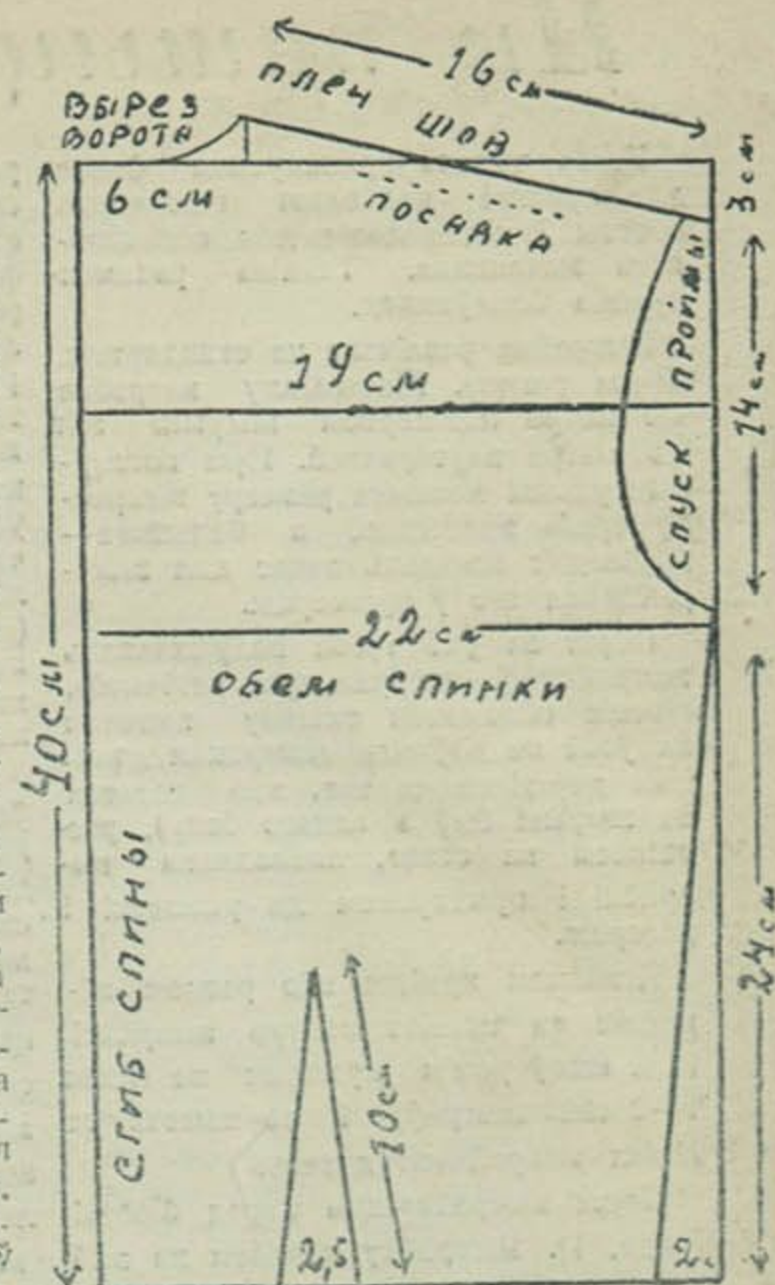
Першая прымерка робіцца на фігуры. Асаблівасці целаслажэння могуць патрабаваць некаторых змяненняў, якія трэба ўнесці перш чым прыступіць да далейшай работы. Калі сукенка занадта свабодная, то забіраецца ў бакавых швах. Рукаў прыкалваецца так, каб самая высокая частка (гл. чарц. 3) галачкай стаяла на сантыметр к пераду ад плечавога шва. Ніз сукенкі выраўніваецца і закалваецца па росту булаўкамі.

Калі сукенка добра аблягае фігуру, можна прыступіць да пашывкі. Перш за ўсё стачваюцца і разгладжваюцца вытачкі, потым прастрочваюцца швы

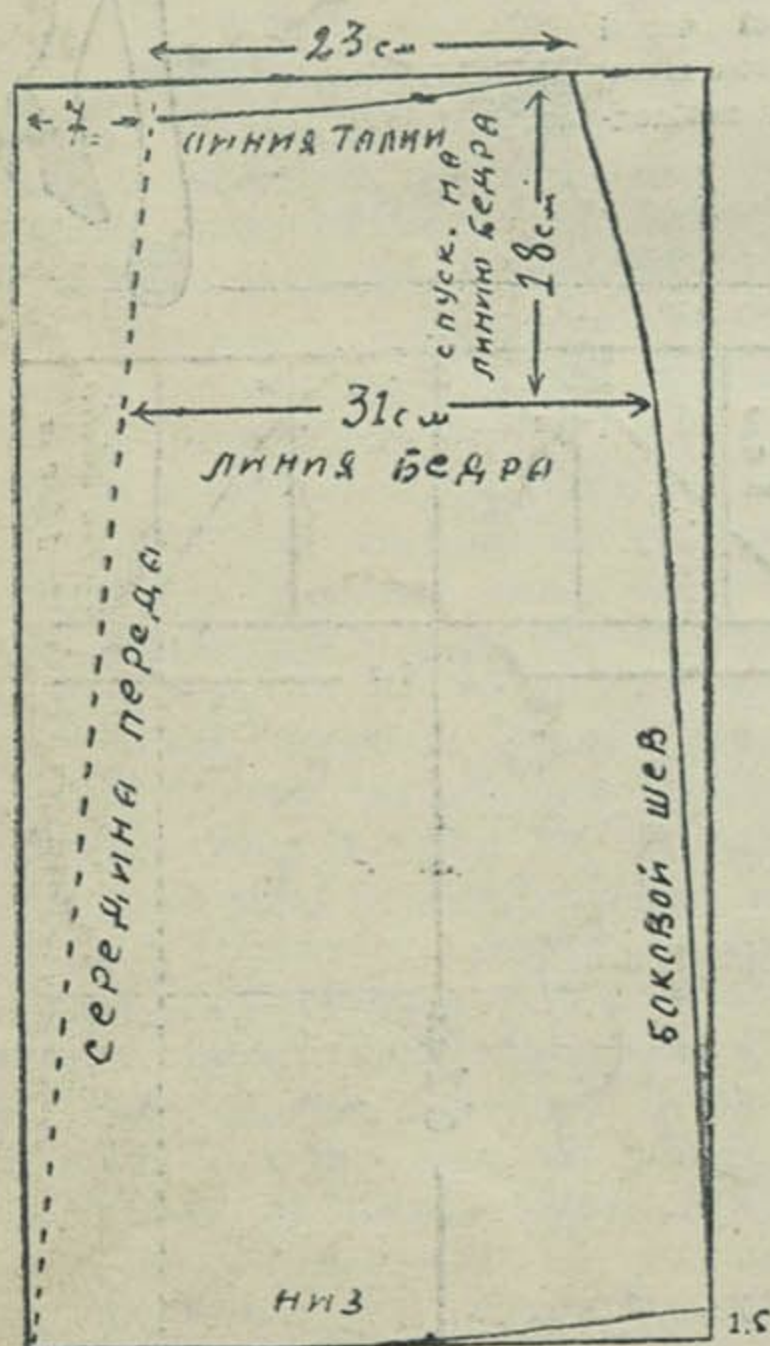
і абмётваюцца, каб не асыпаўся матэрыял (не рэкамендуецца прыцягваць нітку, трэба, каб яна ішла свабодна, і шоў быў тонкім і мяккім). Пасля гэтага швы распрасоўваюцца ў розныя бакі. Стойка ўстрачваецца ў гарлавіну і ўнутры запашываецца, астатняя частка яе, якая пераходзіць у бант, выстрачваецца на машыне і выварачваецца.

Умётваючы рукаў, галоўку яго трэба крыху прыпасадзіць; ніз рукава збіраецца ў зборку, і ўшываецца манжэт. Калі прымерка паказала, што рукаў пастаўлен добра, можна яго ўшываць.

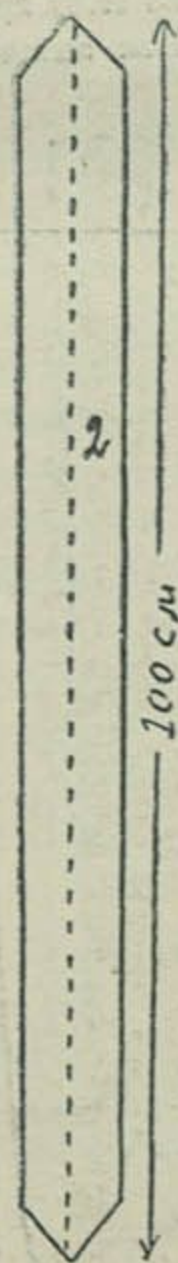
Скончыўшы блюзку, прымаем за спадніцу. Стачваем усе швы, задзелваем іх, бакавыя распрасоўваем пасобку, а перадні, таксама як і ў ліфа, — на адзін бок. Па нізу спадніцы, дзе быў згіб, пры прымерцы, пракладваем нітку, пасля чаго знімем булаўкі. Выраўняўшы спадніцу, можна падшыць яе. Ніз па пракладзенай нітцы намётваем па згібу, а каб не было перакосу, падагнуты край матэрыялу прымётваецца яшчэ раз. Калі ніз падшываецца рукамі, злёгка прахвотваецца матэрыял так, каб зверху не было відаць швоў. Потым злучаем спадніцу з блюзкай, пры гэтым усе швы і вытачкі ў таліі павінны супадаць. Пасля сукенку трэба выпрасаваць і яна гатова да носкі.

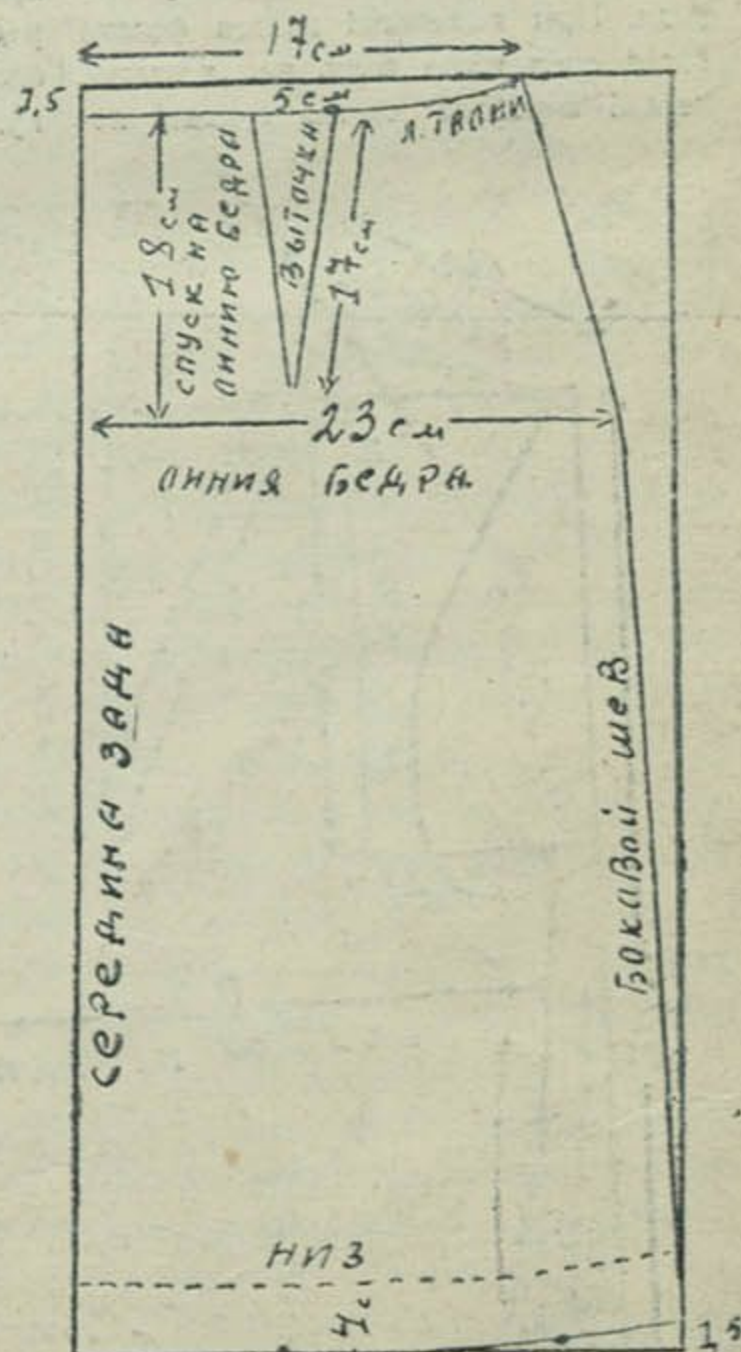
Чертеж 2

Чертеж 4

Чертеж 5

Чертеж 6

Редакционная коллегия: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Карла Маркса, будынак ЦК КП(б) Беларусі. Тэлефон — 93-9-42.
Заказ № 414. Друк. арк 3. Здана ў набор 24/XI 1946 г. Падпісана да друку 13/XII 1946 г.

АТ 01124 Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55 Тыраж 10.000 экз. Цана 1 р. 50 кап.